Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ● № 109 (7850). ● 8 июнь, 1982 йил ● СЕШАНБА ● Баҳоси 3 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ МАЙ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

ОБЛАСТЬ партия комитети Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози дирекцияси ва партия комитетининг КПСС Марказий Комитетининг май (1982 йил) Пленуми қарорлари асосида, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу Пленумда қилган докладидан келиб чиқадиган вазифалар асосида 1982 йилда пахта ҳамда бошқа деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, иш сифатини яхшилаш юзасидан белгилаган тадбирларини маъқуллади.

Ғалаба район партия комитетига, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози дирекцияси ва партия комитетига область партия комитетининг ушбу қарорини бригада, ферма, бўлим ва бошқа ишлаб чиқариш бўлинмалари очиқ партия йиғилишларида кенг муҳокама этиб, 1982 йилда юксак пировард натижаларга эришиш, оширилган социалистик мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш учун курашда ҳар бир ишчининг актив иштирок этишини таъминлаш, коммунист ва комсомолларнинг авангардлик ролини кучайтириш юзасидан зарур чоралар кўриш топширилди.

Район партия комитетлари, район ижроия комитетлари, область қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги бошқармалари, «Ташоблсельхозтехника», «Ташоблсельхозхимия» бирлашмалари ва уларнинг жойлардаги органлари, хўжаликларнинг партия ташкилотлари ва раҳбарлари зиммасига қуйидаги вазифалар юклатилди:

Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози белгилаган тадбирларни кенг муҳокама этиб, ҳар бир бригада, колхоз ва совхозда пахта ҳамда бошқа деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва иш сифатини яхшилаш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқиб, амалга ошириш;

хўжаликларни техника, минерал ўғитлар ва бошқа моддий-техника ресурслари билан ўз вақтида таъминлашда амалий ёрдам кўрсатиш;

бригадалар, колхозлар, совхозлар ўртасида чорвачилик ва деҳқончилик маданиятини юксалтириш, эртаги ва мўл пахта ҳосили учун курашнинг ҳамма босқичларида юксак иш сифатига эришиш, КПСС Марказий Комитетининг май (1982 йил) Пленуми қарорлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу Пленумда қилган докладидан келиб чиқадиган вазифалар асосида ҳамма турдаги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтириш юзасидан 1982 йил план ва социалистик мажбуриятларининг муддатидан илгари бажарилиши учун социалистик мусобақа уюштириш.

«Тошкент ҳақиқати», «Ташкентская правда» газеталари, область телевидениe ва радиоэшиттириш редакцияларига Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози коллективи ва областдаги бошқа илғор хўжаликларнинг ер, сув, моддий-техника ва меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланиш, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларига ўз вақтида сифатли ишлов бериш, 1982 йил социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажариш соҳасидаги иш тажрибаларини пропаганда қилиш топширилди.

ҒАЛАБА РАЙОНИДАГИ «ЎЗБЕКИСТОН ССР БЕШ ЙИЛЛИГИ» СОВХОЗИ ДИРЕКЦИЯСИ ВА ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ МАЙ (1982 ЙИЛ) ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ, КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БОШ СЕКРЕТАРИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ РАИСИ ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ПЛЕНУМДА ҚИЛГАН ДОКЛАДИДАН КЕЛИБ ЧИҚАДИГАН ВАЗИФАЛАР АСОСИДА 1982 ЙИЛДА ПАХТА ҲАМДА БОШҚА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВА ЧОРВАЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРИШ, ИШЛАБ ЧИҚАРИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ, ИШ СИФАТИНИ ЯХШИЛАШ ЮЗАСИДАН

ТАДБИРЛАРИ

ҒАЛАБА районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози меҳнаткашлари КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартияси XX съезди қарорларини бажара бориб, 1981 йилда ҳар гектар майдондан 37,5 центнердан ҳосил кўтариб, давлатга 15 минг тоннадан кўпроқ пахта сотдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ўзбекистон ССРга Ленин орденини топширишга бағишланган тантаналарда ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган суҳбат чоғидаги нутқларидаги ленинча доно, сафарбар этувчи кўрсатмалари барча республика меҳнаткашлари қатори совхоз ишчиларининг ҳам меҳнат ва сиёсий активлигини ошириб юборди. Совхоз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг май (1982 йил) Пленуми қарорларига, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда қилган докладидан келиб чиқадиган вазифаларга амалий жавоб бериб, аввал белгилаган марраларини қайта кўриб чиқдилар ва 1982 йилда пахта етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтириш юзасидан оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилдилар.

Совхоз дирекцияси ва партия комитети социалистик мажбуриятнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш, коммунистлар, комсомоллар, барча меҳнаткашларнинг куч-ғайратларини ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини янада оширишга сафарбар этиш ва бу билан КПСС Марказий Комитетининг май (1982 йил) Пленумида қабул қилинган СССРнинг Озиқ-овқат программасини ҳал этишга муносиб ҳисса қўшишга қаратилган ташкилий-техникавий ва хўжалик тадбирларини ишлаб чиқдилар.

Совхоз меҳнаткашлари СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига ҳар гектар майдондан 45 центнердан ҳосил олиб, давлатга камида 18 минг тонна «оқ олтин» топшириш, 80 процент хомашёни биринчи ва иккинчи сортларга топшириш, ҳосилнинг 90 процентини машиналарда териб олишга қарор қилдилар.

Бу вазифаларни муваффақиятли амалга ошириш учун курашаётган совхоз деҳқонлари чигитни қулай агротехник муддатларда беш иш кунида экиб олдилар. Ноқулай об-ҳаво шароитига қарамасдан чигитни тўла ва текис ундириб олиб, ҳар гектар майдонда кўчат қалинлигининг талаб даражасида бўлишини таъминладилар.

Совхоз дирекцияси ва партия комитети ғўзанинг ўсиши ва ривожланишини тезлаштириш, мўл ва эртаги ҳосил етиштириш, уни йиғиштириб олиш технологиясини такомиллаштириш юзасидан қуйидаги тадбирларни белгиладилар:

ғўзага ишлов бериш агротехник тадбирлар комплексининг ўз вақтида сифатли ўтказилишига, қишлоқ хўжалик техникасини юксак даражада тайёрлаш ва ундан самарали фойдаланишга алоҳида эътибор берилади. Қатор ораларига сифатли ишлов бериш учун мавжуд 57 та чопиқ тракторининг ҳаммаси доим ишга яроқли ҳолда сақланади, культиваторларга тўла ишчи органлари осилиб, тажрибали механизаторларга бириктириб қўйилади. Техникадан юксак унум билан фойдаланиб, ҳар бир цикл ишни 7—8 кунда тугатишга эришилади;

давлатга топширилаётган пахтанинг сифатини ошириш мақсадида бригада коллективи, механизаторлар, сувчилар иши кундалик қатъий назорат остига олинади. Ҳар бир цикл иш тугагандан сўнг, унинг сифати комиссия акти билан қабул қилиб олинади. Механизаторлар, сувчилар, бригада аъзолари иш юксак иш сифати учун моддий ва маънавий рағбатлантириш чоралари кўрилади;

мўл ва эртаги ҳосил етиштириш учун йиллик нормадаги азотли ўғитларни 25 июлдан кечиктирмай бериб бўлинади. Ўсиш даврида ҳар гектар майдонга камида 15 тоннадан яхши чириган, майдаланган гўнг солинади, қолоқ участкаларга эса 25—30 тоннадан берилади. Суғоришнинг шарбат усули кенг қўлланилади. Далаларга Сифат белгиси олиш, ғўзани бегона ўтлардан ҳоли ўстириш юзасидан бригадалар ва бўлимлар ўртасида социалистик мусобақа кенг қулоч ёйдирилади. Пахтазор доимо бегона ўтлардан тозаланган, яхши юмшатилган, нам етарли ҳолда сақланган бўлади. Бегона ўтлар пахтазорларга тарқаб, кўпайиб кетмаслиги учун карта ва йўл ёқалари, ариқ-зовурларнинг бўйлари тозаланиб турилади;

Бу йилги шароитда сув танқислиги юз беришини ҳисобга олиб, мавжуд сувдан оқилона ва тежаб-тергаб фойдаланилади, сувчилар ишини тўғри ташкил этишга алоҳида эътибор берилади. Уларнинг иш сифатига бўлган масъулиятлари оширилади. Ҳар бир тажрибали сувчига 20—25 гектар пахтазор ажратиб берилиб, уларга ёш ишчилардан ёрдамчилар бириктириб қўйилади, бу ёшлар илғор иш усулларига ўргатилади. Шу йўл билан мавсумда 168 нафар ёш сувчи тайёрланади. Ҳамма бригадаларда ғўзалар кечасию-кундузи суғорилади, эгилувчан шланглар ёрдамида механизация воситасида суғориш кенг қўлланилади. Охирги сув 25 августдан кечиктирмай тўхтатилади;

мўл ва эртаги пахта ҳосили етиштиришнинг муҳим агротехник шартларидан бири бўлган чеканка ўз вақтида сифатли ўтказилади. Ғўза тупларида 14—16 тадан ҳосил шохлари ва 3—4 тадан бўлиқ кўсаклар ҳосил бўлган пайтда ғўзани чеканка қилишга киришилади. Ҳамма майдонлардаги ғўзалар механизация воситаларида чеканка қилинади. Мавжуд 57 та чеканка машинаси 15 июндан кечиктирилмай, ишга шай қилиб қўйилади. Чеканканинг сифати қатъий назорат қилиб борилиб, агар зарур бўлса, ғўзанинг ҳар бир картадаги ўсиши ва ривожланишига қараб икки марта ўтказилади;

ҳосилни зараркунанда ҳашаротлар ва касалликлардан тўла сақлаб қолиш учун ҳамма бригадаларда етарли миқдорда кузатувчилар ажратилади, уларнинг ўқуви ташкил этилади, зараркунанда ёки касаллик пайдо бўлган участкалар ўз вақтида аниқланиб, уларнинг кенг тарқалиб кетишига йўл қўймай, зудлик билан тугатилади. Зараркунандаларга қарши химиявий дорилар фақат трактор аппаратлари ёрдамида сепилади. Бунинг учун 24 та ОВХ-14 ва ОВХ-28 пуркагичлари тайёрлаб қўйилади ва тажрибали механизаторларга бириктирилади. Зараркунандаларга қарши биологик усулда курашиш ҳам кенг қўлланилади;

ғўза дефолиациясига намунали тайёргарлик кўрилади. Бу муҳим агротехник тадбир ўсимлик биологик жиҳатдан тўла етилиб, кўпчилик тупларда 2—3 тадан бўлиқ кўсак ҳосил бўлганда, бироқ августнинг сўнгги беш кунлигидан кечикмай ўтказилади ва қисқа муддатда тугатилади. дефолиациянинг сифатига алоҳида эътибор берилади;

етиштирилган ҳосилни қисқа муддатларда нес-нобуд қилмай, уюшқоқлик билан йиғиб-териб олишга пухта тайёргарлик кўрилади. Бунинг учун ипатоволик деҳқонлар тажрибаси асосида терим-транспорт отрядлари ташкил этилиб, 100 та терим машинаси, 18 та кўсак терадиган машина, 28 та подборщик, 330 та трактор прицеплари биринчи августгача мавсумга тахт қилиб қўйилади. Пахтани давлатга бригада усулида топширишга тўла ўтилади;

барча ташкилий, сиёсий ва хўжалик ишлари ҳамма турдаги чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтириш суръатларини ўстириш юзасидан 1982 йил учун белгиланган тадбирларнинг сўзсиз бажарилишига қаратилади. Шу мақсадларда қорамоллар бош сони 2700 бошга, шу жумладан сигирлар сони 800 бошга, чўчқалар сони 2 минг бошга, тухум берадиган товуқлар 3 минг бошга етказилади. Селекция-наслчилик ишлари, молларни сақлаш маданияти, тўйимли рацион билан боқиш ишлари яхшиланиб, уларнинг маҳсулдорлиги оширилади ва ҳар бош сигирдан 4 минг килограммга етказиб сут соғиб олинади. Ҳар юз бош сигир ва 2 ёшдан катта бўлган ғунажинлардан камида 96 тадан бузоқ олинади. Бўрдоқиларни ўстириш ва боқишни яхшилаб, жадал семиришни таъминланади ва гўштга топшириладиган ҳар бир қорамолнинг тирик вазни 500 килограммга, чўчқаларнинг тирик вазни 140 килограммга етказилади. 1982 йилнинг иккинчи ярмида мавжуд фермаларнинг бирида сут етиштириш львовликларнинг поток-цех усулига ўтказилади. Сурхондарёликларнинг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқулланган барча далачилик бригадаларида қорамол ва паррандаларни ўстириш ҳамда бўрдоқига боқиш юзасидан қимматли ташаббуслари қўллаб-қувватланиб, совхоз ишчиларининг хонадонларида, чорвачиликни ривожлантиришга ёрдам кўрсатилади, эҳтиёжидан ортиқча маҳсулотларни харид қилиб олиш ташкил этилади;

чорвачиликнинг озуқа базасини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш мақсадида ҳар гектар майдондан камида 100 центнердан маккажўхори дони, 800 центнердан силос кўк массаси, 220 центнердан беда пичани олинади. Чорва қишловини муваффақиятли ўтказиш учун мустаҳкам озуқа запаси жамғарилади. Бунинг учун камида 5,1 минг тонна дағал озуқа, шу жумладан 2,5 минг тонна пичан ғарамланади, 2,6 минг тонна сенаж, 7,8 минг тонна силос бостирилади, 200 тонна ўт уни, брикетланган ва донадор озуқа тайёрланади;

суғориладиган майдонлардаги беда ўрими поток технологияси асосида ташкил этилиб, мавсумда камида 6 марта ўриб олинади. Мавжуд 4 та фермадаги типовой озуқа цехлари сифатли ремонт қилиниб, улардан самарали фойдаланилади, озуқанинг ҳамма турлари қайта ишланиб, тўйимлилиги оширилиб молларга берилади. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлашдан чиққан чиқиндиларни моллар озуқасига қўшишга алоҳида эътибор берилади, картошка, сабзавот, полиз маҳсулотлари, узум етиштириш кўпайтирилади. Ҳар гектар майдондан камида 150 центнердан картошка, 250 центнердан сабзавот, 220 центнердан полиз маҳсулотлари, 100 центнердан узум ҳосили олинади. Совхоз ходимларини ана шу озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш анча яхшиланади;

бошланғич партия, касаба союз, комсомол ташкилотларининг фаолияти жонлантирилади, коммунистларнинг, комсомолларнинг 1982 йил социалистик мажбуриятларини тўла ва ошириб бажариш, ўн биринчи беш йиллик планларини муддатидан илгари адо этиш учун курашдаги авангардлик роллари кучайтирилади. Социалистик мусобақага мунтазам якун ясалиб, натижаларининг кенг ошкоралиги ва таъсирчанлиги оширилади;

совхоз ходимларининг юксак унум билан ишлашлари ва яхши дам олишлари учун зарур бўлган барча турар-жой, маданий-маиший шароитларни яратиб бериш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик кўрсатилади. 1 сентябргача 105 ўринли шифохона ишга туширилади, совхознинг марказий ремонт устахонасини реконструкция қилиш тугалланади.

КПСС Марказий Комитетининг май (1982 йил) Пленуми қарорларини, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда қилган докладидан келиб чиқадиган вазифаларни амалга ошираётган совхоз меҳнаткашлари ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йилида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан эртаги ҳамда мўл ҳосил етиштириш, «оқ олтин» ҳосилини 1 октябргача уюшқоқлик билан йиғиштириб олиб, давлатга топшириш, барча турдаги деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш юзасидан 1982 йил учун қабул қилинган оширилган социалистик мажбуриятларни муддатидан илгари бажариш, СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигини муносиб нишонлаш учун қизғин кураш олиб бормоқдалар.

Ушбу тадбирлар бригада ва ферма коллективлари ўртасида муҳокама этилиб, совхоз дирекцияси ва партия комитетининг қўшма мажлисида қабул қилинган.

ТОШКЕНТ—ХАСКОВО

ХАСКОВОЛИК ЛЕКТОРЛАР ТОШКЕНТДА

Кеча Тошкентга Болгария Коммунистик партияси Маджарово шаҳар общинa комитети биринчи секретари Васил Канев ва БКП Хасково округ комитети сиёсий маориф уйининг мудири Никола Николов келишди. Болгариялик дўстларимиз Тошкент шаҳри ва области меҳнаткашлари олдида болгар халқининг буюк фарзанди Георгий Димитров туғилган куннинг 100 йиллигига бағишлаб лекциялар ўқийдилар ва суҳбатлар ўтказадилар.

Кеча Тошкент область партия комитетининг секретари А. М. Хўжаев В. Канев ва Н. Николовларни қабул қилди.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ ПИЛЛАЧИЛАРИНИНГ МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ

Тошкент областининг қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари КПСС XXVI съезди қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг йўл-йўриқларини бажариб, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, давлатга пилла сотиш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари, 7 июнда бажардилар.

Тайёрлов пунктларига 2032 тоннадан кўпроқ хом ашё топширилди, ҳар қути қурт уруғидан 70 килограмм ҳосил олинди, тайёрланган жами пилланинг 85 процентдан кўпроғи биринчи навларга ўтказилди.

Оққўрғон, Бекобод, Бўка, Ғалаба, Коммунистик, Чиноз, Янгийўл ва областдаги бошқа районлар меҳнат ғалабасига катта ҳисса қўшдилар.

Янгийўл районидаги «Коммунизм», Чиноз районидаги Охунбобоев номли, Калинин районидаги Куйбишев номли, Тошкент районидаги Навоий номли, Оққўрғон районидаги «Коммунизм», Бўка районидаги «Партия XX съезди», Ғалаба районидаги «Москва», Пискент районидаги Калинин номли, Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли, Коммунистик районидаги Карл Маркс номли колхозларнинг, Бекобод районидаги Ойбек номли, Оржоникидзе районидаги «ВЛКСМ 60 йиллиги», Оҳангарон районидаги «Оҳангарон», Паркент районидаги «Прогресс» совхозларининг, бошқа кўпгина хўжаликларнинг пиллачилари ҳар қути қурт уруғидан 75 килограмм ва ундан ҳам кўпроқ пилла олиб, шу қимматли хом ашёни давлатга сотиш планларини анча ошириб бажардилар.

Мўл ҳосил олиш учун бошланган социалистик мусобақа ташаббускорлари — Бекобод районидаги Ленин номли колхоздан Барчиной Султонова, Калинин районидаги «Қорасув» совхозидан Айтгул Умбетова, Бўка районидаги Карл Маркс номли колхоздан Гуласал Мамажонова, Пискент районидаги «КПСС XXVI съезди» совхозидан Раҳмон Расулов, Ўрта Чирчиқ районидаги Энгельс номли колхоздан Бўстон Эштоева, Тошкент районидаги «Ленинград» совхозидан Зарифа Абдужалилова, Чиноз районидаги Охунбобоев номли колхоздан Раҳбар Бойназарова, Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозидан Маҳбуба Амаралиева ва бошқа кўпгина миришкорлар ҳар қути қурт уруғидан 105—120 килограмм пилла олдилар. Уч мингдан кўпроқ пиллачи ҳар қути қурт уруғидан олинган ҳосилдорликни 100 килограммга етказдилар ва ундан ҳам оширдилар.

Социалистик мажбуриятлар муддатидан илгари бажарилганлиги колхозчилар, совхозларнинг ходимлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари қилган фидокорона меҳнатининг, партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, касаба союз ва комсомол ташкилотлари моҳирона ташкилотчилик ва сиёсий ишларининг, пилла қуртини боқиш илғор методлари ишлаб чиқаришга кенг жорий этилганлигининг натижасидир.

Пилла териш ва давлатга топшириш давом этмоқда.

Область хўжаликлари КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленумининг қарорларига амалий ишлар билан жавоб бериш мақсадида ўз имкониятларини чамалаб кўриб, давлатга қўшимча равишда камида 80 тонна пилла сотишга қарор бердилар.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

1982 йилда пилла етиштириш ва давлатга топшириш планини бажарган қуйидаги хўжаликлар область «Ҳурмат тахтаси»га ёзиладилар.

ЯНГИЙЎЛ РАЙОНИДАН

Х. Турсунқулов номли колхоз (раиси Ў. Жўраев, партия ташкилотининг секретари Д. Соипназаров, касаба союз комитетининг раиси Э. Назаров, комсомол комитетининг секретари А. Отахонов, пиллачилик агротехниги З. Наврўзов ўртоқлар). Бу колхоз пландаги 20934 килограмм ўрнига 21607 килограмм пилла тайёрлади.

«Интернационал» колхози (раиси М. Шукри ўғли, партия ташкилотининг секретари И. Шек, касаба союз комитетининг раиси Б. Шаббозов, комсомол комитетининг секретари А. Тасқараева, пиллачилик агротехниги М. Аҳмедов ўртоқлар). Бу колхоз 9696 килограмм пилла тайёрлаган.

«Партия XXI съезди» колхози (раиси М. Мараҳимов, партия ташкилотининг секретари Р. Деҳқонов, касаба союз комитетининг раиси Х. Даминова, комсомол комитетининг секретари А. Султонов, пиллачилик агротехниги Т. Ҳасанов ўртоқлар). Бу колхоз 10444 килограмм пилла тайёрлаган.

БЎКА РАЙОНИДАН

Ҳамза номли колхоз (раиси М. Тожиёқубов, партия ташкилотининг секретари С. Иномжонов, касаба союз комитетининг раиси О. Эргашев, комсомол комитетининг секретари О. Баратов, пиллачилик агротехниги И. Файзиев ўртоқлар). Бу колхоз 15400 килограмм пилла тайёрлаган.

ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИДАН

Вотинцев номли колхоз (раиси А. Кавшутов, партия ташкилотининг секретари М. Қурбонов, касаба союз комитетининг раиси М. Баратов, комсомол комитетининг секретари Б. Бўриев, пиллачилик агротехниги М. Ҳамдамов ўртоқлар). Бу колхоз 14150 килограмм пилла тайёрлаган.

С. Сегизбоев номли совхоз (директори К. Алимбетов, партия ташкилотининг секретари Н. Абдураҳмонов, ишчилар комитетининг раиси Ш. Холбоев, комсомол комитетининг секретари Б. Холиқулов, пиллачилик агротехниги Т. Алижонов ўртоқлар). Бу совхоз 7040 килограмм пилла тайёрлаган.

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДАН

«ВЛКСМ 60 йиллиги» совхози (директори К. Қаландаров, партия ташкилотининг секретари П. Сайдаҳмедов, ишчилар комитетининг раиси А. Омонбоев, комсомол комитетининг секретари П. Кенжабоев, пиллачилик агротехниги Х. Тўхтаназарова ўртоқлар). Бу совхоз пландаги 9200 килограмм ўрнига 9665 килограмм пилла тайёрлаган.

КАТТА САНЪАТ БИЛАН УЧРАШИШ ҚУВОНЧИ

Тошкентдаги В. И. Ленин номли СССР халқлари дўстлиги саройида рақс байрами бир неча кун давом этди. Игорь Моисеев раҳбарлигидаги СССР Давлат академик халқ рақс ансамбли бу ерда ўз санъатини намойиш этди. Ўз санъати билан бутун дунёни мафтун этган машҳур коллективни тошкентликлар самимий кутиб олдилар. Ансамблнинг концертлари рақслардан, миниатюралардан, бир пардали балетдан иборат бўлди. «Рус шаҳар кадрили», рақси, «Ўтмиш манзаралари», «Кемада бир кун» сюиталари, А. Бородиннинг «Князь Игорь» операсидан рақслар ва бошқа номерлар тошкентлик томошабинларга халқдан ўрганилган ва одамларга саҳийлик билан янада бойитилиб, янада сайқал ва жило бериб қайтарилган гўзал санъат билан ошна бўлиш ҳузурини бахш этди.

СССР халқ артисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони И. Моисеев раҳбарлигидаги ансамбль концертини КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари томоша қилдилар.

(ЎзТАГ).

«ИЛҲОМИМНИ ХАЛҚИМГА БАҒИШЛАДИМ МЕН»

Пушкиннинг мангу барҳаёт сатрлари улуғ Ватанимизнинг ҳамма жойларида янграб турибди, унинг шеърияти халқ маънавий ҳаётининг таркибий қисми бўлиб қолган, зеро шоир ўзининг бутун ижодиётини халққа бағишлаган эди. Унинг асарлари Ўзбекистон меҳнаткашлари учун ҳам ғоят севимли, азиз ва тушунарлидир. Александр Сергеевич туғилган куннинг 183 йиллигига бағишланиб республикада ўтказилган анъанавий Пушкинхонлик кечаларида юз минглаб меҳнаткашлар иштирок этишди. Концерт заллари ва майдонларда, саноат корхоналарининг цехларида ва қишлоқ клубларида унинг асарлари жаранглаб эшитилди.

Тошкентнинг «Баҳор» концерт залида 7 июнь куни якунловчи Пушкинхонлик кечаси ўтказилди. Шаҳар жамоатчилигининг намояндалари, республика маданият арбоблари бу ерга келган эдилар. Москвалик таниқли адиблар — «Новий мир» журналининг республикада бошланган кунлари қатнашчилари шеърият байрамида иштирок этдилар. Кечани Ўзбекистон халқ шоираси Зулфия очди. У Пушкиннинг жуда бой адабий мероси бутун совет адабиётини, шу жумладан ўзбек миллий маданиятини ривожлантириш учун ғоят катта аҳамиятга эга эканини уқтириб ўтди.

Сўзга чиққан нотиқлар — СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари, «Новий мир» журналининг бош редактори, Совет Иттифоқи Қаҳрамони В. В. Карпов, Ўзбекистон халқ ёзувчилари Мирмуҳсин, Шукрулло, «Новий мир» журнали бош редакторининг ўринбосари шоир М. Д. Львов, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреатлари Х. Худойбердиева, О. Матчон, Қорақалпоғистон АССР халқ ёзувчиси И. Юсупов ва бошқалар А. С. Пушкиннинг шеърларидан, ўзларининг рус адабиёти даҳосига бағишланган асарларидан ўқидилар. Бу галги Пушкинхонлик кечалари СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги арафасида ўтаётганлиги бу кечаларга алоҳида яхши кайфият бахш этаётганини нотиқлар уқтириб ўтишди. «Халқлар низоларни тарк этиб, улуғ оилага бирлашадилар» деб ёзган улуғ шоир ҳам дўстликнинг тантанасини орзу қилган эди.

Кечада Пушкин яратган асарлар — ёзувчиларнинг авлодлари, шу жумладан республикамиз ёзувчилари учун ҳам ажойиб маҳорат мактаби эканлиги тўғрисида гапирилди. Ойбек, Ғ. Ғулом, Ҳ. Олимжон, Шайхзода каби таниқли адиблар унинг асарларини ўзбек тилига таржима қилиб, Ўзбекистондаги миллион-миллион китобхонларга Пушкин бадиий хазинасининг эшигини очиб берган эдилар. Эндиликда шоирнинг мангу барҳаёт сатрлари рус, ўзбек тилларида, Советлар мамлакатидаги барча қардош халқларнинг тилларида янграб турибди.

(ЎзТАГ).

ЖУРНАЛИСТЛАРНИНГ БОШ ВАЗИФАСИ

Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг 7 июнь куни бўлиб ўтган Пленуми қатнашчилари партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1981 йил ноябрь ва 1982 йил май Пленумлари қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмалари ва тавсияларини амалга ошириш борасида республика журналистларининг ҳиссасини кўпайтиришга доир амалий тадбирларни, оммавий ахборот воситалари ижодий ходимларининг СССР 60 йиллигига тайёргарлик ишларини ёритиш соҳасидаги вазифаларини муҳокама қилдилар. Союз правлениесининг раиси З. И. Есенбоев доклад қилди.

Пленум республика журналистларини Совет давлатининг юбилейи шарафига бошланган умумхалқ мусобақасини, агросаноат ишлаб чиқаришини интенсивлаш учун, мамлакатнинг озиқ-овқат программасини амалга ошириш учун курашни ўз материалларида яққол ва ранг-баранг кўрсатиб беришга чақирди.

(ЎзТАГ).

ПАРТИЯ ВА КОМСОМОЛ СИЁСИЙ МАОРИФИ, ИҚТИСОДИЙ ТАЪЛИМ

ШАХОБЧАЛАРИДА ЯКУНЛОВЧИ МАШҒУЛОТЛАР

ЯНГИ ТАЛАБЛАР, ЯНГИ МАВЗУЛАР

Марксча-ленинча таълим системасида ўқув йилига якун ясалмоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ район партия комитети, бошланғич партия ташкилотлари, пропагандистлар КПСС Марказий Комитетининг «КПСС XXVI съезди қарорлари асосида партия ўқувини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги қарорини бажариш учун кўп иш қилганликларини айтиш мумкин.

Бу муҳим қарор талаблари асосида районда сиёсий маорифни қайта қуришга катта эътибор берилди. Ўқув йили олдидан бошланғич партия ташкилотлари секретарлари, пропагандистлар, идеология активи билан партия ва комсомол сиёсий маорифи, иқтисодий таълимни такомиллаштиришга бағишланган бир неча семинарлар ўтказилди. Сиёсий ўқув машғулотларига жалб этиладиган тингловчиларнинг билим савияси, касби, турар жойи, қизиқишлари ўрганиб чиқилиб, улар шунга қараб мактаб ва семинарларга тақсимландилар. Умуман районда тўртта ёш коммунистлар, 82 та марксизм-ленинизм асослари, 11 та илмий коммунизм, 53 та партия пропагандасининг оммавий формалари, 4 та партия-хўжалик активи, битта идеологик актив мактаблари, 2 та методологик семинар ташкил этилди. Уларга 3884 тингловчи жалб этилди. Бу тингловчиларнинг 80 проценти коммунистлар эканлиги партия аъзоларини ғоявий чиниқтиришга мўлжалланган сиёсий ўқувнинг яхлит системаси ташкил этилганлигидан далолат беради.

Ўқув йили давомида 300 коммунист сиёсий билимларини мустақил равишда оширди. Улар пропагандистлар, методологик семинарлар тингловчилари, шахсий план бўйича шуғулланаётган коммунистлардир. Уларнинг ҳаммаси қизиқарли рефератлар тайёрлашди. Мустақил шуғулланган коммунистлар ўз рефератлари билан коллективларда, дала шийпонларида, мактабларда, аҳоли турар-жойларида суҳбатлар ўтказишди.

Партия ташкилотлари сиёсий ўқувга янада жиддий эътибор бера бошлаганликлари қувонарли ҳолдир. Ўрта Осиё машина синаш станцияси партия комитети бюроларида марксча-ленинча таълимни ташкил этиш масалалари мунтазам муҳокама этилади. Пропагандистларга амалий ёрдам кўрсатилади, партком бюроларида уларнинг шахсий ижодий планлари тасдиқланади. Бу планлар қандай бажарилаётганлигини назорат қилиш учун пропагандистларнинг ҳисоботлари тингланади.

У. Юсупов номли бирлашмага қарашли вино заводи партия ташкилотининг сиёсий ўқувга раҳбарлиги ҳам диққатга сазовордир. Бу ерда ташкил этилган сиёсий маориф кабинети «Пропагандист — беш йилликка» ҳаракатини кенг авж олдиришга катта эътибор беряпти. Кабинетда шахсий ижодий планларни тузиш бўйича тавсиялар ишлаб чиқилди. Завод пропагандистларининг 80 процентдан кўпроғи ўз шахсий планларига эгадирлар. Сиёсий ўқув тингловчиларининг кўпчилиги оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилишиб, уларни муваффақиятли бажараётганликлари ҳам марксча-ленинча таълим самарасини кўрсатиб турибди.

Районимизда пропагандистларни танлаш, тарбиялаш ва жой-жойига қўйишга катта эътибор беряпмиз. Шу туфайли ҳозир партия сиёсий маорифида иш олиб бораётган 263 пропагандистнинг ҳаммаси олий ёки тўлиқсиз олий маълумотга эгадир. Пропагандистларнинг кўпчилиги корхона, ташкилот, хўжалик раҳбарлари ва мутахассислардир. Район

РАЙКОМ ВА МАРКСЧА-ЛЕНИНЧА ТАЪЛИМ

партия комитети қошида улар учун доимий иш олиб борадиган семинар ташкил этилган. Семинар машғулотлари бутун ўқув йили давомида ҳар ойда бир марта ўтказилиб пропагандистлар олдида партия ва совет ходимлари, олимлар, етакчи мутахассислар лекция ўқидилар.

Биз район партия комитетининг сиёсий маориф кабинетида матбуот маркази ташкил этдик. Бу ерда пропагандистлар учун зарур материаллар тайёрлаб берилади. Жумладан, район халқ хўжалиги барча тармоқлари бўйича планларнинг бажарилиши тўғрисида маълумотлар тайёрланади. Кутубхона ходимлари эса янги келтирилган сиёсий адабиётлар ҳақида хабар беришади.

Шу билан бир қаторда партия ўқуви самарадорлигини ошириш учун ҳали кўп иш қилиниши кераклигини яхши биламиз. Район партия комитети барча йирик корхона, хўжалик, муассасалар партия комитетлари қошида жамоатчилик асосида сиёсий маориф кабинетлари ташкил этишни режалаб қўйди. Бу мактаб ва семинар раҳбарларига методик ёрдам кўрсатишни янада яхшилашга хизмат қилади. Машғулотлар таъсирчанлигини ошириш учун кўргазмали қуроллар ва техника воситаларидан ҳам янада тўлароқ фойдаланиш талаб қилиняпти.

Партия сиёсий маорифининг турли курсларидаги якунловчи машғулотларда «КПСС XXVI съезди — коммунизм қурилиши йўлида тарихий марра», «СССРда ривожланган социалистик жамиятнинг қурилиши Ленин ғояларининг рўёбга чиқарилишидир», «Жамиятнинг сиёсий ташкилоти ва социалистик демократия», «Ҳозирги босқичда идеологик кураш» ва бошқа мавзулар ўрганилади. Шундан сўнг яна иккита қўшимча машғулотда тингловчилар КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми ҳужжатлари, СССР Озиқ-овқат программаси билан танишадилар.

Бу машғулотларни уюшқоқлик билан ўтказишга ҳамма нарсани тахт қилиб қўйганмиз. Биз бундан буён ҳам партиянинг янги талаблари асосида сиёсий ўқувни такомиллаштириб борамиз.

Г. АСЕДОВА,
Янгийўл район партия комитети пропаганда ва агитация бўлими мудирининг ўринбосари.

СЎЗ — СИЁСИЙ ЎҚУВ ТАШКИЛОТЧИЛАРИГА

ҲАЁТ БИЛАН ҲАМНАФАС

КОЛХОЗИМИЗ аъзолари КПСС XXVI съезди қарорларини амалга ошира бориб, пахта ва бошқа деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириб бормоқдалр. Уларнинг меҳнат активлиги, ижодий ташаббускорлигини оширишда партия ўқуви ҳам муҳим роль ўйнаяпти.

Мен пропагандистлик қилаётган марксизм-ленинизм асослари курси тингловчиларининг кўпчилиги ишлаб чиқариш пешқадамларидир. Жумладан, коммунист Т. Кенжаев мўл ҳосил усталаридан ҳисобланади. Ўтган йили у бошлиқ бригада пахта ҳосилдорлигини 6 центнерга ошириб, ҳар гектар ердан 49 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олди. Якунловчи машғулотда мактабимизда «Тарихда халқ оммаси ва шахснинг роли. Жамият ва шахс» мавзусини ўрганамиз. Бунинг учун ҳамма зарур адабиёт ва кўргазмали воситаларни тайёрлаб қўйганмиз.

У. ЖЎРАЕВ,
Бўка районидаги «Партия XX съезди» колхози партия сиёсий ўқуви пропагандисти.

ҚИЗИҚАРЛИ ЎТДИ

ҲОЗИРГИ пайтда бошқармамизда қурилиш-монтаж ишларининг 60 проценти бригада пудрати усулида амалга оширилмоқда. Нурхона бунёдкорларининг меҳнат унумдорлиги ортмоқда. Айниқса иқтисодий тежамкорликка катта эътибор берилпяти.

Илғор иш усулларидан кенг қўлланиш, тежамкорлик иқтисодий таълим мактабимиз машғулотларининг бош мавзусидир. Якунланаётган ўқув йилида биз ривожланган социализм экономикасини юксалтиришнинг асосий йўналишларини ўргандик. Барча машғулотлар қизиқарли ўтди.

Иқтисодий таълим мактабимиз тингловчилари бўлган бошқарма ходимлари ҳозир машғулотларда олган билимларини қурилиш сифати ва самарадорлигини оширишга қаратмоқдалар. Улар СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига авж олган умумхалқ социалистик мусобақасининг олдинги сафларида боришяпти.

А. ПЕРЕПЕЧЕНКО,
«ЧарвакГЭСстрой» қурилиш бошқармаси иқтисодий таълим мактабининг пропагандисти.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев ВЛКСМ XIX съездида сўзлаган нутқида биз, комсомоллар олдига масъулиятли, айни пайтда шарафли вазифаларни қўйди. Мамлакатимиз барча комсомол-ёшлари қатори хўжелигимиз йигит-қизлари ҳам дала ва фермаларда фидокорона меҳнат билан партия ишига садоқатларини кўрсатяптилар.

Комсомол сиёсий маорифи тўгарагимиз тингловчилари ўқув йилининг кейинги машғулотларида ўртоқ Л. И. Брежнев нутқи, ВЛКСМ XIX съезди ҳужжатларини ўрганишга киришдилар. Бу машғулотларнинг қизиқарли ўтиши учун турли адабиётлардан, техник воситалар ва кўргазмали қу-

ПУХТА ЎРГАНИЛМОҚДА

роллардан фойдаланяпмиз. Комсомол тарихи, Ватанимиз ёшларининг бунёдкорона меҳнатига бағишланган фильмлар машғулотларда тез-тез намойиш қилиб турилади.

Якунловчи машғулотни юксак савияда ўтказишга ҳар тарафлама тайёргарлик кўрганмиз. Унда тингловчиларнинг актив иштирок этишига эришамиз.

Ж. АҒМАНОВ,
Пискент районидаги «Пискент» совхози комсомол сиёсий маорифи пропагандисти.

Тошкентдаги 1-уйсозлик комбинати қошида ташкил этилган сиёсий маориф кабинети пропагандистларнинг севимли жойига айланган. Улар бу ерда янги адабиётлар билан танишадилар. Кабинетда конференциялар, турли машғулотлар ўтказилади. Суратда: комбинатнинг сиёсий-маориф кабинетида.

М. Нуриддинов фотоси.

20 ИЮНЬ — МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРГА САЙЛОВЛАР КУНИ

ХАЛҚ ТАШАББУСИНИНГ ИРМОҚЛАРИ

Сайловчилар наказн ленинча демократик анъананинг ёрқин кўриниши бўлиб уларга меҳнаткашларнинг ўз давлати, унинг куч-қудратини мустаҳкамлаш, жамоат манфаатлари тўғрисидаги ғамхўрликлари яққол ифодаланади. Буни районимиз мисолида ҳам кўриш мумкин.

Абдураҳмонов номли совхоз-заводнинг ишчиси, область Советининг депутати Мамлакат Камоловага хўжаликка табиий газ, 2-бўлимга водопровод ўтказиш ҳақида наказ тушди. Сайлов олди йиғилишидан сўнг барча наказлар қатори бу илтимослар ҳам чуқур ўрганиб чиқилди.

Мамлакат опа наказни бажариш йўлида астойдил ҳаракат бошлади. Тегишли ташкилотларга мурожаат қилди. «Водоканал» область бошқармаси раҳбарлари депутатни қўллаб-қувватладилар, имконият қидириб топдилар. Совхоз ҳисобидан 12 минг сўм ажратилди. Водопровод тармоғи қурилди. Бўлим меҳнаткашлари беҳад миннатдор бўлдилар.

Лекин газ ўтказиш масаласини ҳал этиш анча оғир кўчди. Одатда наказ берилгач депутат ҳаракатга тушиб қолади, шарт-шароитни ўрганади. Бунда район ижроия комитети маслаҳат беради, йўл-йўриқлар кўрсатади. Мамлакат Камолова наказнинг бажарилиши бўйича сессияда ахборот берди.

Шубҳасиз, бундай катта ҳажмдаги ишни бажаришга маблағ йўқ эди. Уни ички резерв ёки ўзаро ёрдам ҳисобига бажариб бўлмасди. Шунинг учун бу ишни районни социал ва иқтисодий ривожлантиришнинг 1982, 1983 йил планига киритиш таклиф этилди. Ҳозир хўжаликни газлаштириш лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёр бўлган. 1983 йилда совхоз тўла газлашади.

Навоий номли колхоз раиси, область Советининг депутати Нодир Бойматовга колхоз территориясида мактаб, боғча-ясли, ҳаммом қуриш ҳақида наказ тушган эди. Депутат тезда ишга киришиб кетди. Янги мактаб 1981 йилнинг 1 сентябрида ўқувчиларни бағрига олди. Қурилишга колхоз фондидан 1 миллион сўм ажратилди. Ҳаммом учун область қишлоқ хўжалик бошқармаси 100 минг сўм ажратди. Ҳозир бу объект битиш арафасида.

Боғча қурилишига келганда депутат колхоз маъмурияти, мутахассислар, аҳоли билан маслаҳатлашди. Колхоз ҳисобидан қурилиш материаллари ажратилди. Асосан ички резерв ва хашар йўли билан битирилди. Ҳозир янги болалар муассасасида 150 га яқин кичкинтой тарбияланмоқда.

Кейинги икки йил ичида сайловчилар наказларининг бажарилиши туфайли янги-янги маданий-маиший бинолар фойдаланишга топширилди, йўллар асфальтланди, халқ учун қатор қулайликлар яратилди. Турмуш маданияти яхшиланиб боряпти.

Меҳнаткашларнинг маънавий-маданий эҳтиёжи ортган сари наказларнинг мазмуни бойимоқда. Сайловчилар ишлаш, дам олиш билан боғлиқ бўлган, айниқса, ижтимоий характердаги наказларни кўпроқ беришяпти. Ҳасанбой қишлоқ Советининг раиси, район Советининг депутати Шариф Қозоқбоев сайловчилар билан учрашувда бир неча кишидан бир мазмунда наказ олди. Улар КПСС XXVI съездида Озиқ-овқат программасини ишлаб чиқиш ҳақида кўрсатма берилгани, шу мақсадда қишлоқ Советн территориясида ёрдамчи хўжаликларни кўпайтириш лозимлигини айтдилар. Ҳозир қишлоқ Совети территориясидаги деярли барча оилада қора мол, қўй, эчки ёки парранда бор. Жамоатчилар ортиқча сутни ҳар куни йиғиб олиб давлатга топширишади, қишлоқ Советида жамоатчилик асосида 50 бош қора молга мўлжалланган ферма биноси қурилди. Ўтган йили давлатга қишлоқ Совети ҳузуридаги марказлашган ёрдамчи хўжаликдан 25 тонна гўшт топширилди, сўйиш учун сотилаётган бузоқларнинг ўртача тирик вазни 400 килограммдан ортди.

Наказлар асосида амалга оширилаётган катта ишлардан бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Умуман маҳаллий Советларга сайловлар олдидан ўтказилган учрашувларда 482 та наказ тушган эди. Уларнинг 478 таси бажарилди. Қолган 4 таси 1982 йил халқ хўжалик планига киритилган.

Район ижроия комитети сайловчиларнинг истаклари, талаб ва эҳтиёжларини қондиришда тўпланган бой тажрибага таяниб иш олиб боряпти. Депутатларнинг ташаббускорлигини оширишга алоҳида эътибор бермоқда. Доимий комиссиялар ва депутатлик группалари наказларнинг бажарилишини мунтазам ўзлари назорат қилиб борадилар, уларнинг ижроси ҳақида сессияларда ахборот бериб турадилар. Район территориясидаги корхона, ташкилотларнинг раҳбарлари ҳам наказларнинг бажарилиши ҳақида ҳисобот бериб турадилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Леонид Ильич Брежнев наказларни халқ ташаббусининг ирмоқлари деб атаган эди. Дарҳақиқат бу ирмоқлар бирлашса, катта бир яратувчи кучга, қудратга айланиши мумкин. Ана шу куч-қудрат эса экономика, маданиятни юксалтириш, халқ турмуш фаровонлигини оширишга хизмат қилади.

Э. ХУДОЙБЕРГАНОВ,
халқ депутатлари Тошкент район Совети ижроия комитетининг раиси.

МАҲСУЛОТИМИЗ МАЪҚУЛМИ?

БИРЛАШМАМИЗ коллективининг 90 процентдан кўпроғини хотин-қизлар ташкил этади. Қайси цехга кирманг, Ҳурмат тахтасида уларнинг портретларини кўрасиз. Мураббийчилик ҳаракатида фаол қатнашиш билан бирга қатор рационализаторлик таклифлари киритган, бугун эса вақт билан мусобақалашиб, келгуси йиллар ҳисобига маҳсулот топшираётган меҳнат илғорлари, ишлаб чиқариш новаторлари, ажойиб мураббий чеварларимизни учратасиз. Улар анчагина. Бу йил эса уларнинг сафи янада кенгаяди. Бундай дейишимга асос бор, албатта: олинган социалистик мажбуриятлар коллективнинг умумий йиғилишида бир овоздан маъқулланган. Шундай бўлгач, ҳар бир ишчи ваъдасининг устидан чиқиш учун барча резерв ва имкониятлардан тўла фойдаланиши табиий.

Кейинги йилларда корхонамизда сифат ва тежамкорлик масаласига алоҳида эътибор берилмоқда. Техник назорат бўлимининг контролерлари ва бошлиқлари, бирлашма раҳбар ходимлари иштирокида тез-тез «Сифат куни», «Сифат ҳафталиги» ўтказилади. Бунда олдиндан огоҳлантирилмай комиссия аъзолари исталган цехда тайёр маҳсулотлар сифатини назоратдан ўтказадилар. Айни пайтда хом ашё ва матолардан рационал фойдаланиш масаласига қандай эътибор берилаётганлиги ҳам ҳисобга олинади. Цехлараро социалистик мусобақага якун ясалаётганда комиссиянинг ана шу хулосаси асосий роль ўйнайди. Шунинг учун ҳам барча қуйи коллективларда бу масалага жиддий ёндашишмоқда. Натижа ҳам шунга яраша бўлаяпти. Ўтган йилнинг ўзида ишлаб чиқарилган маҳсулотларимизнинг 1 миллион 590 минг сўмлиги олий сифат категорияси билан тайёрланди. Минглаб сўмлик матолар тежаб қолинди.

1982 йилга қабул қилинган социалистик мажбуриятимизда 10 та рационализаторлик ва ихтирочилик таклифи киритилиб, йил давомида 10 минг сўмлик иқтисодий сама-

КЕНГ ИСТЕЪМОЛ МОЛЛАРИ КЎП ВА СИФАТЛИ БЎЛСИН

ра олиниши кўрсатилган. Бу ҳам юқорида таъкидлаб ўтганимиздек, тежамкорлик ҳаракатининг кўринишларидан бири, дейиш мумкин. Чунки ҳар бир таклифнинг асосий мақсади матолардан рационал фойдаланиш, уларни қирқиш конфигурациясига ўзгартиш киритиш ва пировард натижада қолган кичик парчаларни ҳам асосий маҳсулот элементларида қўллашдан иборат бўлади. Бу борада Р. Черемихина бошчилигидаги бичиқчилик цехи коллективи эришаётган натижалар айниқса салмоқли бўляпти.

Коммунистик меҳнат цехи бўлмиш бу коллективнинг беш ишчиси беш йилликни икки ярим йилда бажариш ҳаракатини бошлаб берди. Агния Дегтярова, Мария Еськова, Нурия Бахтеева, Анна Глухова, Валерия Кузьменколарнинг ташаббуси бутун цех чеварларининг меҳнат активлигини оширди. Шундан сўнг бу цех мунтазам меҳнат беллашувининг пешқадамлари сафида келишининг ўзи фикримизнинг далили бўла олади. 8 Март байрами арафасида эса Нурия Бахтеева 1983 йилнинг март, Агния Дегтярева 1983 йилнинг ноябрь, Анна Глухова 1984 йилнинг февраль, Валерия Кузьменко 1984 йил февраль, Мария Еськова 1984 йилнинг март ойи ҳисобига меҳнат қилишга киришдилар. Бу ғалаба рапортининг халқаро хотин-қизлар байрамига тўғри келиши эса ҳар биримизни тўлқинлантириб юборди. Бу, катта ғалабанинг дебочаси. Вақтдан ўзиб меҳнат қилаётган аёлларимиз йил охирида — СССР халқлари қардошлик оиласининг 60 йиллик юбилейи нишонланаётган бир пайтда ўз ишлаб чиқариш кўрсаткичлари билан барчага намуна бўладилар, деб ишонч билан айтиш мумкин. Бугунги натижалар эса ана шу ғалабанинг куртаги холос...

С. ШОРАҲМЕДОВА,
Тошкентдаги «Октябрь 50 йиллиги» номли тикув ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИ МАТБУОТ БЮРОСИ ХАБАР ҚИЛАДИ

«НОВИЙ МИР» ЖУРНАЛИ ИЖОДКОРЛАРИ ТОШКЕНТДА

КУНИ КЕЧА республикамиз пойтахтига СССР Ёзувчилар союзининг органи «Новий мир» журналининг бош редактори, таниқли ёзувчи, Совет Иттифоқи Қаҳрамони В. Карпов бошчилигидаги москвалик бир гуруҳ ижодкорлар меҳмон бўлиб келдилар. Улар орасида машҳур шоир А. Вознесенский, журнал бош редакторининг ўринбосари М. Львов, проза бўлими мудири Л. Тевекелян, адабий танқид бўлими мудири В. Литвинов, масъул секретарь ўринбосари Л. Вяят ва бошқа қалам соҳиблари бор.

Москвалик меҳмонлар кеча Тошкентнинг янги қурилишлари билан танишдилар, «Баҳор» концерт залида Пушкин шеърияти байрамининг якунловчи кечасида иштирок этдилар.

«Новий мир» журнали ижодкорлари Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишгач, журналхонлар билан ижодий учрашув ўтказадилар. Журналнинг бу йилги режалари, унда босилаётган материаллар ҳақида сўзлаб берадилар ва ўз навбатида эълон қилинган асарлар юзасидан ўқувчиларнинг фикр-мулоҳазаларини эшитадилар.

Москвалик ижодкорларнинг ижодий сафари Самарқанд ва Бухоро областларида давом этади. Улар бир неча кун мобайнида Ўзбекистоннинг қадимий ва навқирон шаҳарлари, қишлоқ меҳнаткашларининг ҳаёти билан танишадилар.

ЯЧЕЙКАЛАРДАН КОМИТЕТЛАРГА

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ШАКЛЛАНИШ ТАРИХИДАН

Кўп миллатли ишчи ва деҳқон давлатининг барпо этилиши Улуғ Октябрь ишининг бевосита давоми. Коммунистик партия раҳбарлигида ишчилар синфи бошчилигида барча совет халқлари революцион ижодиётининг энг катта натижаси бўлди.

Ўзбекистонда Совет давлатчилигининг ривожланишида маҳаллий партия ташкилотларининг роли айниқса катта бўлди. Улар омма орасида бевосита революцион ишни кучайтирдилар, ўзбек халқи ягона давлатчилигининг вужудга келишига замин яратдилар. Бу вазифаларнинг ҳал этилишида Тошкент область партия ташкилоти муҳим роль ўйнади.

Революцион ҳаракат таъсирида мамлакатнинг марказий районларида, Тошкент уездининг овул, қишлоқ ва волостларида партия ташкилотлари тузила бошлади. РСДРП(б)нинг дастлабки ячейкаси 1917 йил октябрида Троицкое қишлоғида ташкил этилди.

1918 йил январида Туман-Облиқ волостида, февраль ва апрель ойларида Бўка волостида яна бир қатор ячейкалар тузилди. Бу ячейкалар кенг доирадаги меҳнаткашлар оммасига кучли таъсир ўтказиб, барча социал-иқтисодий ўзгаришларнинг бошловчиси бўлиб майдонга чиқдилар.

1918 йил ёзида мусулмон-коммунистлар группалари ташкил этилди. Кейинчалик партия сафларининг сон жиҳатдан ўсиши муносабати билан янги партия ташкилотлари тузиш жараёни анча тезлашди. Ўша йилнинг август-декабрь ойлари ичида 10 та партия ташкилоти тузилди. Тошкент уезди территориясида фаолият кўрсатаётган коммунистик ячейкалар сони 59 тага етди. Бу факт қишлоқ аҳолиси сиёсий ҳаётида, омма кайфиятида революцион йўналиш сари катта бурилиш рўй берганлигини билдиради.

Большевистик партия сафига туб маҳаллий аҳолидан меҳнаткашларнинг кенг кўламда жалб этилиши совет ҳокимиятини мустаҳкамлашда, ишчилар ва деҳқонлар алоқасини кучайтиришда муҳим омил бўлди. Партия волость комитетларининг тузилиши қишлоқда партиявий таъсирни кучайтиришда катта роль ўйнади. 1918 йил 29 сентябрида Пискент волости, 18 декабрда эса Хитойтепа волости партия комитетлари тузилди. Хитойтепа волостида партия аъзоларининг сони 850 кишига етди. 1919 йилда Жетекен, Тўйтепа волостлари партия комитетлари вужудга келди. Шу йилнинг 4 майида Тошкент уезди партия аъзоларининг биринчи йиғилиши ўтказилди. Унда Туркистон коммунистик партиясининг муваққат уезд комитети тузилди. Муваққат комитет ва унинг Президиуми зиммасига фақат уезд комитетининг 1-съездига тайёргарлик кўриш эмас, айни пайтда оммавий сиёсий ишларни кучайтириш, марксча-ленинча таълимотни кенг тарғиб қилиш, жойларда партия ячейкалари тармоғини кенгайтириш вазифалари ҳам юкланди.

1919 йил 18 декабрида бўлиб ўтган Россия Коммунистик ташкилоти Тошкент уездининг 1 съездига 92 делегат тўпланди. Съездда Совет Россиясидаги аҳвол ва коммунистик партиянинг ҳозирги пайтдаги вазифалари, муваққат уезд партия комитетининг иши, қишлоқдаги фаолият, партиявий ташкилий ишларга оид масалалар кўриб чиқилди. Шунингдек, жойларда қилинган 6 та доклад ҳам тингланди. Съезд 11 кишидан иборат уезд комитетини сайлади. Маълум соҳалар бўйича бўлимлар ишини янада жонлантириш тадбирлари белгиланди.

Совет давлат қурилишини ривожлантиришда партия уезд комитетининг 1920 йил 20 июндаги «Уездни районларга бўлиш ва партиясиз деҳқонлар, мардикорлар ва чорикорлар конференциясини чақириш тўғрисида»ги қарори ижобий роль ўйнади. Бу қарорга кўра уездда Пригородний, Пискент, Троицкий, Турват, Хонобод ва Чирчиқ районлари тузилди. Бу тадбир уездни ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлади, меҳнаткашларни хўжалик ва маданий қурилишга кенг жалб этишга ёрдам берди.

1920 йил 10 августда Туркистон Коммунистик партиясининг II уезд конференцияси бўлиб ўтди. Конференция уезд партия ташкилотларини ғоявий ва ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш, ўша мураккаб даврда қўйилган вазифаларни ҳал этишга қодир бўлган монолит партия ташкилотини тузишга доир қатор тадбирларни белгилади. Конференция қарорларига мувофиқ Тошкент уезд комитети ва унинг Президиуми туб аҳолини саноат корхоналарини тиклаш ва пахтачиликни ривожлантиришга жалб этишга оид ишларни авж олдирди.

1920 йил 4 ноябрига келиб Тошкент уездидаги 28 волостда 193 партия ячейкаси иш олиб борди, туб аҳоли ҳисобидан партия аъзоларининг сони 15240 кишига ва европаликлардан эса 184 кишига етди. Бу партиянинг меҳнаткаш халқ ўртасида обрў-эътибори тобора ошиб бораётганидан далолат берарди. Хўжаликни қайта тиклаш, аҳоли ўртасида партиявий-сиёсий ишларни кучайтириш, маданий ривожланиш вазифаларини ҳал этишда мавжуд Пригородний, Пискент, Хонобод, Чирчиқ, Троицкий ва Турват районларида район партия комитетларининг тузилиши муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Бу пайтга келиб Пригородний районида 17 та, Чирчиқ районида 16 та, Турват районида 18 та, Троицкий районида 10 та, Хонобод ва Пискент районларида 11 тадан ячейкалар иш олиб борарди. Уларнинг сафларида 1180 партия аъзоси ва 353 аъзоликка кандидат бор эди.

РКП(б) X ва XI съездлари, РКП(б) Туркистон бюросининг қарорлари асосида Тошкент уезди партия комитети ўз кучларини Коммунистик ячейкалар, партия ва Совет органларида ташкилотчилик ва сиёсий муносабатларни мустаҳкамлашга қаратди. Марксизм-ленинизмни пропаганда қилиш, биринчи навбатда коммунистлар, шунингдек, партиясиз омма орасида саводсизликни тугатиш тадбирларини амалга ошириш бўйича ишлар авж олдирилди.

Тошкент уезд партия комитети ва уезд ижроия комитетининг 1921 йил 21 январдаги қўшма мажлисида саводсизликни тугатиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Уездда савод чиқариш партия ва совет мактаблари тузилди, ҳар бир волостда қизил чойхоналар ташкил этилиб, улар деҳқонларнинг ҳордиқ чиқариш жойигина бўлмай, балки коммунистик пропаганда ва агитациянинг ҳақиқий минбарига айланди, кутубхона ва қироатхоналарда ишлар активлашди.

Партия ўқуви, коммунистларнинг марксча-ленинча чиниқиш масалалари ҳам уезд партия комитети диққат марказида турди. 1921 йил май ойидан иш бошлаган ўзбек тилидаги 4 ойлик партия мактаби мунтазам равишда 60 нафар курсантни партия ва Совет органларида тажриба ошириш учун юбориб турди. Улар сиёсий ва хўжалик компанияларида фаол иштирок этдилар.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида Туркистон партия ташкилотлари, шу жумладан Тошкент уездида деҳқонларнинг ишчилар синфи билан алоқасини мустаҳкамлашга, саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ривожлантиришга катта аҳамият берилди. Маъмурий жиҳатдан уезд 28 волость, 726 аҳоли пунктларига бўлиниб, 1920 йилдаги маълумотларга кўра уларда 650 минг киши яшарди. Аҳоли асосан деҳқончилик ва чорвачилик билан шуғулланарди. Фойдаланиладиган майдоннинг 20 процентидагина пахта экиларди.

Тошкент уезди областнинг саноат маркази ҳисобланарди. Бу ерда 22 корхона, шу жумладан, қанд лавлаги, пахта тозалаш, совун ишлаб чиқариш, гуруч тозалаш, ғишт, кўн заводлари бор эди. Ўша йили янги каналлар очилди, кўприклар ремонт қилинди, ирригация шахобчалари кенгайтирилди, экин майдони 50 минг десятинага кенгайди. Янги мактаблар, шифохоналар очилди.

Туркистон Коммунистик партияси уезд комитети маҳаллий аҳоли ўртасида кооператив ҳаракатини авж олдириш ва кенгайтириш мақсадида 1922 йил 9 июль йиғилишида «Қўшчи» союзини тузиш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу союз кейинчалик қишлоқ хўжалигини қайта қуришда катта роль ўйнади. Уезд партия ташкилотлари «Қўшчи» союзига жиддий аҳамият бердилар. Унга меҳнаткаш деҳқонларнинг синфий ташкилоти ҳамда келгусида ишчи ва деҳқонлар иттифоқини янада мустаҳкамлашнинг асоси деб қарадилар. Ишчилар қишлоқ ва овуллар меҳнаткаш омма-

ҒЎЗАНИ МЕЪЁРИДА СУҒОРИНГ

СУВ экиннинг қони ва жонидир. Тупроқдаги барча озуқа моддалар сувда эриб, ғўза томирлари орқали унинг танасига ўтади. Шунинг учун ҳам ғўзага ўз вақтида ва сифатли қилиб, керакли нормада сув қўйиш ғоят муҳим агротехник тадбирлардан ҳисобланади.

Суғориш нормаси, одатда, тупроқнинг унумдорлиги, механик таркиби, физик ва сув хоссаларига, сизот сувларининг чуқур ёки юза жойлашганлигига қараб белгиланади.

Ер ости сувлари чуқур жойлашган, масалан, бўз ва тақир тупроқли ерларда ғўзани вегетация даврида 5—6 марта, қумлоқ ва тошлоқ ерларда 7—8 марта, суғориш тавсия этилади. Ер ости сувлари юза бўлган ўтлоқи ва ўтлоқи-ботқоқ ерларда эса суғориш сони 3—4 тадан ошмайди. Об-ҳаво шароитига қараб, айрим йиллари мавсумда ғўза бир марта кўп ёки кам суғорилиши мумкин. Шунингдек, тупроқнинг механик таркиби ва ғўзанинг ўсиш ҳолатига қараб суғориш нормаси ҳар гектар ерга 700—900 кубометрдан 1000—1100 кубометргача ўзгаради.

Ғўза гуллагунга қадар тупроқ 60—70 сантиметр чуқурликда намланиши зарурлиги ҳисобга олиниб, суғориш нормасини 700—850 кубометрдан оширмаслик керак. Ғўза қийғос гулга кириб, ҳосил туга бошлаган пайтда эса бу норма 200—300 кубометрга ортиқ бўлади. Шўрланган ерлар учун суғориш нормаси тоза ерларга нисбатан 20—30 процент ортиқча ёки гектарига 1300—1500 кубометр қилиб белгиланади.

Бу нормаларга риоя қилинганида тупроқда энг қулай сув, ҳаво ва озуқа режими вужудга келади. Бундай шароитда ғўза ниҳоллари яхши ривожланиб, ҳосил эрта етилади.

Энг муҳими шуки, ғўзанинг дастлабки ўсиш, гуллаш ва ҳосил тўплаш даврида суғоришдан олинадиган тупроқдаги намлик дала нам сиғимига нисбатан 65—70 процентни, кўсаклар очилиши даврида эса 60 процентни ташкил этиши керак.

Олимлар томонидан кейинги йилларда олиб борилган тажриба ва кузатишлар айрим хўжаликлар ер ости суви яқин бўлган майдонлардаги ғўзани суғоришда жиддий камчиликларга йўл қўяётганликларини кўрсатди. Бундай хўжаликларда, баъзан, сув бир неча суткалаб оқизиб қўйилади. Ҳар гектарига 900—1000 кубометр ўрнига 2000—2400 кубометр, ҳатто ундан ҳам ортиқча сув берилади. Натижада тупроқда ҳаво режими бузилади, ундаги захарли газлар кўпайиб кислород камайиб кетади, ортиқча захлайди ва 1,5—3 даражада совуб кетади. Тупроққа солинган минерал ўғитларнинг 20—25 процентга яқини қуйи қатламларга тушиб, ҳатто, сизот сувлари билан бирга оқиб чиқиб кетади. Табиийки, ғўза ғовлайди, кўсаклар сони кам бўлади. Ҳосил кеч пишиб етилади.

Сув танқис бўлган бу йилги шароитда ғўзани суғоришда бундай камчиликларга йўл қўйиш сира ҳам мумкин эмас!

Биз бир неча йиллар давомида Бўка районидаги «Ленинизм» ва Коммунистик районидаги «Правда» колхозларида ер ости сувлари яқин жойлашган шароитдаги ботқоқ ўтлоқи ва ўтлоқи тупроқларда ғўзани ҳар хил нормада суғориб, унинг тупроқ хоссаларига ва пахта ҳосилдорлигига таъсирини синаб кўрдик.

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТИ

Ғўзани суғориш тўрт хил вариантда олиб борилди. Биринчи вариантда хўжаликда қабул қилинган суғориш нормасига амал қилинди.

Иккинчи вариантда эса намнинг етишмаганлигига қараб сув қўйилди. Яъни тупроқдаги намлик унинг дала нам сиғимининг 65—70 процентига тенг бўлганида ғўзага сув қўйилди.

Учинчи ва тўртинчи вариантларда эса иккинчи вариантдаги нормага нисбатан 1,5—2 марта кўпроқ сув берилди.

Суғориш вақти, нормасини белгилашда тупроқнинг намлиги, ғўзанинг ўсиш ҳолати ҳамда бошқа омиллар ҳисобга олинди.

Иккинчи вариантда, яъни тупроқдаги намлик етишмаслигига қараб сув берилганда ғўза гулга киргунга қадар гектарига 700—800 кубометр, тўла гулга ва ҳосилга кирган пайтларда 900—1100 кубометр сув сарфланди.

Шундай қилиб, биринчи ва тўртинчи вариантларда ғўза тўрт марта суғорилган йиллари иккинчи вариантдаги гектарига 4,5—5 минг кубометр ўрнига 10—12 минг кубометр, яъни икки маротабадан ҳам кўпроқ сув сарфланди. Ғўза уч марта суғорилган йиллари гектарига 3,5—4 минг кубометр ўрнига 7—8 минг кубометрдан ортиқ сув берилди.

Ҳаддан ташқари кўп сув берилган ерларда сизот сувларининг сатҳи тез кўтарилди. Тупроқ қатламига ортиқча сув тўпланиб, кислород миқдори нормадаги 19,5—20 процент ўрнига, 13—16 процентга тушиб қолганлиги, захарли газлар эса 3—4 марта кўпайганлиги қайд этилди. Тупроқдаги намнинг етишмаслигига қараб, гектарига 900—1100 кубометр сув берилганида эса экинлар бир текис сув ичиб, ер ортиқча захламади. Сизот сувлари кўтарилмади. Натижада тупроқда энг яхши органик ва ҳаво режими вужудга келди. Ғўзалар ортиқча нормада сув ичган майдонлардаги экинларга нисбатан 5—6 кун илгари гулга кирди. Кўпроқ кўсак олди. Пахтаси бир ҳафта илгари етилиб, ҳосилдорлик 4—5 центнер ортди.

Бу тажрибаларни биз аввал кичик-кичик майдонларда ўтказган бўлсак, 1976—1981 йиллар давомида катта-катта майдонларда амалга оширдик. Масалан, юқорида айтганимиз, Коммунистик районидаги «Правда» колхозининг Анатолий Пак бошлиқ бригадасида 83 гектар пахта майдонининг ярмидан кўпроғида ғўза ўсиш ҳолатига қараб гектарига 800—1100 кубометр норма билан суғорилди. Тўрт марта суғорилганда ҳаммаси бўлиб бир мавсумда 4,5—5 минг кубометрга яқин сув сарфланди. Бригаданинг қолган еридаги ғўзалар эса колхозда қабул қилинган норма билан суғорилди. Натижада бир гектар ерга бир суғоришда ўртача 1800—2400 кубометр, мавсум давомида эса 9—11 минг кубометр сув берилди. Кўп миқдорда сув берилган участкаларда тупроқ захлаб, сув ва ҳаво режими бузилди. Ғўза ғовлади. Кўсаклар кечикиб очилди. Ҳар гектаридан 42 центнердан ҳосил олинди. Намнинг етишмаслиги ҳисобга олиниб, суғорилган ерлардан эса 47 центнердан хирмон кўтарилди. Пахтанинг сифати ҳам анча юқори бўлди.

Хулоса шуки, ҳар бир хўжаликда ғўзани ўз вақтида, керакли норма билан, тупроқ шароитини, ғўзанинг ҳолатини ҳисобга олган ҳолда суғориш — мўл ҳосил гаровидир.

М. УМАРОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тупроқшунослик ва агрохимия институтининг лаборатория мудири, биология фанлари доктори, профессор.

Ж. ИКРОМОВ,
Биология фанлари кандидати, катта илмий ходим.

Э. ҚОСИМОВ,
илмий ходим.

КАЛИНИН РАЙОНИДА

КАРАМЗОРДА

КАЛИНИН районидаги Куйбишев номли колхознинг ўртоқ С. Розиқов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил пландаги 1035 тонна ўрнига 1142 тонна сабзавот сотиш учун курашмоқдалар.

Айниқса, 11 гектар ерга экилган карам ҳосили мўл бўлди. Айни кунларда карамни узиш, яшикларга жойлаш ва машиналарга ортиш ишларида колхозчилардан Абдураҳмон Рамазонов, Обид Муҳаммаджонов, Шокир Аҳмедовлар фидокорлик кўрсатмоқдалар.

— Биз ҳар гектар ердан 30 тоннадан карам йиғиб олишга аҳд қилганмиз, — дейди бригадир, — помидорларнинг ривожи ҳам яхши. Тупларда ғуж-ғуж ҳосил. Суғориш, озиқлантириш маромида ўтказилмоқда. Яқин кунларда помидор ранг олади. Лавлаги ва сабзи ҳосили ҳам мўл бўлади.

СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган озиқ-овқат программасини бажаришга муносиб ҳисса қўшишга бел боғлаган сабзавоткорлар кун сайин ғайратга ғайрат қўшиб, меҳнат қилмоқдалар.

Д. ҚИРҒИЗБОЕВ.

КАРТОШКА ЙИҒИШТИРИБ ОЛИНМОҚДА

Тошкент областидаги ихтисослаштирилган хўжалик далаларида эртанги картошкадан мўл ҳосил етиштирилди. Деҳқонлар уни кавлаб олишга киришдилар.

«Хасково» совхозидан Карим Холиқов бригадасининг далаларида бу йил айниқса ҳосил мўл бўлди. Бу ерда ҳар бир гектар ердан деярли 230 центнер картошка — пландагидан анча кўп ҳосил олинди. Картошканинг серҳосил «эртанги прекульский» нави қўлланганлиги, барча агротехника тадбирлари юқори сифатли қилиб ўтказилганлиги туфайли бунга эришилди.

Бу йил «Хасково» совхозида 150 гектар майдонда эртанги картошка етиштирилмоқда. Бу ерда КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленуми қарорларига жавобан картошкадан 220 центнерли ҳосил йиғиштириб олишга аҳд қилинди. Бу эса планда кўзда тутилганидан 70 центнер кўп демакдир.

Тошкент областида бу йилги мавсумда 10,5 минг гектар майдон эртанги картошка учун ажратилган. Бу озиқ-овқат маҳсулотининг кечки навларини экиш ишлари бошлаб юборилди. Карам, редиска, озиқабоп экинлар — перкс, рапсдан бўшаган ерларга кечки картошка экилмоқда.

(ЎзТАГ).

5,5 ТОННА ЎРНИГА 8 ТОННА

ЮБИЛЕЙ йилида давлатга 18 тонна «кумуш тола» етказиб бериш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдирган Орджоникидзе районидаги «Коммунист» колхозининг пиллакорлари эришган ютуқлар салмоқли бўлди. Айниқса, Улуғ Ватан уруши инвалиди Асад Саъдуллаев раҳбарлик қилаётган «Гулистон» участкаси пиллакорлари колхоз коллективининг ютуғига салмоқли ҳисса қўшдилар. Улар 5,5 тонна ўрнига 8 тонна сифатли хомашё етиштириб, социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар.

Суратларда: участканинг илғор пиллакорлари (чапда) С. Мираҳмедова, Қ. Рустамова, У. Исмоиловалар пилла теримида; участка пиллачилик агротехниги Т. Юнусова, куртбоқар Т. Сайфиддинов, участка бошлиғи А. Саъдуллаев, кекса пиллакор А. Жалиловлар ҳосил сифатини кўздан кечирмоқдалар.

Н. Муҳаммаджонов фотоси.

ФАХРИЙ КИТОБГА ЁЗИЛГАН ДАРГОҲ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ВРАЧЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ИНСТИТУТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

БУГУНГИ кунда Тошкент Давлат врачлар малакасини ошириш институти дипломли медицина ходимлари савиясини оширишда йирик марказлардан бирига айланган. Институтнинг терапевтика, хирургия, педиатрия ҳамда санитария-гигиена факультетларида турли йўналишдаги 48 кафедра иш олиб бормоқда. Мавжуд кафедраларда 520 мутахассис хизмат қилаяпти. Улардан 238 киши профессор-ўқитувчилардир. Институт Ўрта Осиёда ягона бўлиб, шифокорларнинг бошланғич бўғинини тайёрлашда методик ва координацион марказ ҳисобланади.

Институтнинг кенгайиб, эътибор топишида партия ва ҳукуматимизнинг ғамхўрлиги каттадир. Сўнгги 10 йил мобайнида юқори малакали врачлар тайёрлаш сифатини ошириш, фан ютуқларини ҳаётга тадбиқ этиш мақсадида институтда янги бўлимлар, марказий текшириш лабораторияси, педиатрия факультети ва 10 та янги кафедра ташкил этилди. Ҳозир уларда 52 соҳа бўйича врач-курсантлар тайёрланмоқда. Институт областлардаги врачлар малакасини ошириш мақсадида тематик машғулотлар ўтказишнинг ташаббускори бўлди.

Кардиология кафедраси институтнинг энг иш қизғин бўлаги. М. И. Слоним, А. С. Мнушкин, Р. А. Абдуллаев, Р. А. Каценович, Х. А. Ҳамидова сингари республикамизга танилган профессор олимлар шу кафедрада юрак ва қон-томир касалликларини даволаш бўйича чуқур илмий тадқиқотлар олиб боряптилар. Кафедра ходимларининг самарали меҳнати натижасини «Медицина» нашриёти врачларнинг энг яқин кўмакчиси — «Кардиолог йўлдоши» қўлланмаси сифатида чоп этди.

Институтимизнинг республика Соғлиқни сақлаш министрлиги билан биргаликда маҳаллий базаларда врачларни тайёрлаш соҳасидаги иш тажрибаси СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги коллегияси томонидан маъқулланиб, бошқа республикаларда ҳам фойдаланишга тавсия этилди. Институт ўтган ярим аср давомида 87500 малакали врачлар армиясини тайёрлади, уларнинг маълумоти, иш тажрибасини оширишга ёрдам берди. Бу ўз навбатида халқимиз соғлиғини сақлаш ишларини яхшилаш, аҳолига медицина ёрдами кўрсатиш сифатининг сезиларли даражада кўтарилишига олиб келди.

Институт фаолиятида илмий текшириш ишлари катта ўрин эгаллайди. Ярим аср ичида 46139 илмий ишлар нашр қилинди. Булар орасида медицина фанининг ривожланишига салмоқли ҳисса бўлиб қўшилган 127 та йирик монография ҳам бор. Илмий ишларнинг асосий проблемалари иссиқ иқлим шароитида юрак ва қон-томир системаси патологияси, аёллар ва болалар саломатлиги, атроф муҳитни муҳофаза қилиш каби масалаларга бағишланган.

Институт олимлари илмий-педагогик ишларини жамоатчилик фаолияти билан қўшиб олиб бормоқдалар. Улар медицина ва соғлиқни сақлашга оид илмий йиғилишларда фаол қатнашадилар, даволаш профилактика муассасаларига актив ёрдам берадилар ва консультатив ишлар олиб борадилар.

Ўтган беш йил ичида санитария авиацияси хизматидан фойдаланилиб, жойларда 2000 га яқин беморга медицина ёрдами кўрсатилди. 500 та операция ўтказилди. Институт ходимлари аҳоли орасида санитария-гигиена ва медицина билимларини тарғиб этишда ҳам актив қатнашмоқдалар.

Тошкент врачлар малакасини ошириш институти СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ва медицина ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг фахрий ёрлиқлари билан мукофотланган, социалистик мусобақада юқори кўрсаткичларга эришганлиги учун номи Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг фахрий китобида ёзилган. Ходимларимиздан 12 киши республикада хизмат кўрсатган врач унвонига сазовор бўлган. 60 киши орден ва медаллар билан мукофотланган, 100 киши «Республика соғлиқни сақлаш аълочиси» унвонига муяссар бўлган.

СССР Медицина фанлари академиясининг мухбир аъзоси ва Ўзбекистон Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, профессор И. К. Мусабоев, Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси профессор А. Р. Раҳимжонов, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбобларидан профессорлар М. К. Комилов, Г. С. Гусеманова, Р. А. Абдуллаев, А. М. Мухторов, Э. Г. Қаюмов каби олимларимиз билан ҳақли равишда фахрланамиз. Институтимиз аҳил коллективи элу-юрт саломатлиги йўлида бундан буён ҳам толмай меҳнат қилаверади.

К. ЙЎЛДОШЕВ,
Тошкент Давлат врачлар малакасини ошириш институтининг проректори, профессор.

ОМИЛКОРЛАР

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»га қарашли 1-уйсозлик комбинатининг ишчи-хизматчилари «СССР 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафта» шиори билан ўтаётган Бутуниттифоқ зарбдор ҳафталикларида актив қатнашмоқдалар.

Комбинатнинг меҳнат коллективлари орасида иш самарадорлигини ва маҳсулот сифатини ошириш, илмий-техника тараққиётини ишлаб чиқаришга жорий этиш, материаллар, электр энергияси, хом ашёлардан тежамкорлик билан фойдаланиш бўйича социалистик мусобақа кенг йўлга қўйилган. **Коммунистик меҳнат зарбдори номини олиш учун коллективнинг 4044 аъзоси, 41 бригада ва 2 та цех курашмоқда.** Ҳар ҳафтада беллашув якунлари кўриб чиқилиб, социалистик мусобақа экрани орқали илғорлар тажрибаси оммалаштирилмоқда.

Мусобақани яхши ташкил этиш туфайли 1982 йилнинг дастлабки **тўрт ойлик плани 106,9 процент бажарилди** ва 65.965 квадрат метр турар-жой фойдаланишга топширилди. Бу кўрсаткич 1981 йилнинг шу давридагига нисбатан 6,4 процент ортиқдир. Комбинат муваффақиятларига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони И. Орипов бошлиқ бетончилар бригадаси, В. Буланов, П. Нуманова, З. Габитов, Н. Пак, М. Прокофьев, П. Пак раҳбарлик қилаётган бригадалар коллективлари салмоқли ҳисса қўшмоқдалар.

Т. ЛУТФУЛЛАЕВ,
«Главташкентстрой» инженери.

си билан кенг алоқа қилдилар, уларга салмоқли оталиқ ёрдами кўрсатдилар. Масалан, Красновосточний устахонаси ишчилари Қовунчи (ҳозирги Янгийўл райони) деҳқонларига зарур машиналар ва бошқа меҳнат қуролларини бепул етказиб бердилар. Қанд лавлаги, мой ишлаб чиқариш, пахта тозалаш заводлари ишчилари ҳам деҳқонларга оталиқ ёрдами кўрсатдилар. Бу деҳқон хўжалигининг юксалишига ёрдам берди.

Партия ташкилотлари ўзбек хотин-қизларини ижтимоий ҳаётга жалб этиш, меҳнат ва сиёсий активлигини ўстириш бўйича комплекс тадбирларни амалга оширишга алоҳида эътибор бердилар. 1921 йил 13 июлда бўлиб ўтган V фавқулодда уезд партия конференцияси ҳар бир партия ячейкасидан хотин-қизларни озод қилиш бўйича пухта ўйланган ташкилий ва тарбиявий иш олиб боришни талаб қилди.

Уезд комитетининг 1922 йил 24 июлдаги йиғилишида маҳаллий миллатдан ишчилар факультетига юбориш учун ўн нафар хотин-қиз номзоди тасдиқланди. Булар уезд территориясидаги мусулмон хотин-қизлари маорифи баҳорининг дастлабки қалдирғочлари эди.

Аҳоли, шу жумладан хотин-қизларни маданий-оммавий ва сиёсий ишга янада кенгроқ жалб этиш мақсадида уезд комитети 1923 йил 30 январда уезд сиёсий-оқартув комитетини тузди ва у бевосита уезд партия комитети раҳбарлигида иш олиб борди. Сиёсий-оқартув комитети тезда саводсизликни тугатиш кампаниясига қўшилди ва омманинг онглилиги ҳамда революцион ижодкорлигини оширишга ёрдам берди, меҳнаткашларнинг маданият даражасини оширишга замин яратди.

1924 йил бутун республика учун бўлгани каби, Тошкент уезди партия ташкилоти учун ҳам Ўрта Осиё республикаларининг миллий чегараланишига тайёргарлик ва уни амалга ошириш йили бўлди. Миллий чегараланиш масаласи айниқса, РКП(б) Марказий Комитети сиёсий бюросининг 1924 йил 12 июлда қабул қилган «Ўрта Осиё республикаларининг миллий чегараланиши тўғрисида»ги қароридан кейин партия ячейкалари ва бутун уезд партия ташкилотининг диққат марказида бўлди. Қарор уезд коммунистлари ва меҳнаткашлари томонидан зўр қизиқиш билан кутиб олинди. Миллий чегараланиш ўтказилиши муносабати билан Жиззах уездининг 5 волости Тошкент уездига қўшилиб, унинг салмоғи областда тағин ҳам ошди.

1924 йил 26 декабрда Тошкент область I партия конференцияси бўлди ва унда уезд партия ташкилотлари вакиллари ҳам иштирок этдилар.

Конференция очилган кунгача Тошкент область партия ташкилотида 8349 партия аъзоси ва аъзолигига кандидат бор эди. Партия конференцияси Ўзбекистон Компартиясининг вазифалари, хўжалик қурилиши, хотин-қизлар ўртасида иш олиб бориш масалаларини муҳокама қилди, партия органларига сайланди.

1925 йилда саноат ишчилари ҳисобига партия сафларини мустаҳкамлаш жараёни давом этди. Йил бошида уездда 47 коммунистик ячейка бор эди.

Тошкент уезди партия ташкилоти хўжаликни тиклашга, Ўрта Осиёдаги барча халқлар ҳаётидаги муҳим тарихий воқеа — миллий-давлат чегараланишини амалга оширишга, Совет шарқи меҳнаткашларининг халқ хўжалиги ва маданиятини янада юксалтириш учун кенг истиқбол очган Ўзбекистон Совет Социалистик республикасининг ташкил топишига катта ёрдам берди.

А. АБДУҚОДИРОВ,
Ўзбекистон Компартияси Тошкент область комитети партия архиви мудири.

П. ЦАПЛИН,
партия архиви илмий ходими.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

ИСРОИЛ ЛИВАНГА БОСТИРИБ КИРДИ

БАЙРУТ, 6 июнь. (ТАСС). Исроил қуролли кучлари Ливанга ва фаластинлик араб халқига қарши кенг кўламдаги агрессияни бошладилар. Исроилнинг бронетанк бўлинмалари Ливаннинг суверен ҳуқуқларини қўпол суратда бузиб, бугун унинг давлат чегарасидан ўтдилар ва мамлакат территориясининг , ичкарисига бостириб кира бошладилар.

БМТнинг Ливандаги вакили хабар қилишича, бостириб киришда Исроилнинг икки бронетанк бригадаси ва моторлаштирилган пиёдалар батальони иштирок этмоқда. 100 танк ва 100 та бронетранспортёрдан иборат биринчи бригада Ливаннинг Ўрта денгиз соҳилидаги Тир шаҳрига етди. Шаҳарда кўча жанглари бошланиб кетди. Иккинчи бригада Ат-Тейба аҳоли пункти томон ҳаракат қилиб бормоқда. Моторлаштирилган пиёдалар батальони шарққа, Шебаа қишлоғи томон ҳаракат қилмоқда. БМТ вакили Литани дарёси районида ҳам Исроил танклари пайқалганлигини айтди.

Ливан маълумотларига кўра, бугун Ливан республикаси территориясига бостириб кирган Исроил қўшинларининг сони тахминан 20 минг кишига боради.

БАЙРУТ, 6 июнь. (ТАСС). Бугун бу ерда Ливан миллий ватанпарварлик кучлари Марказий Сиёсий кенгаши ижроия комитетининг мажлиси бўлди. Мажлисда маъқулланган баёнотда бундай дейилади: Вашингтонда қабул қилинган қарорларга мувофиқ яна агрессия қилинмоқда ва у Америка қурол-яроғлари билан таъминланмоқда. Бу қароқчилик ҳаракатлари Кэмп-Дэвид сиёсатининг, яъни фаластинлик араб халқининг қонуний ҳуқуқларини амалга оширишдан воз кечиш эвазига Исроил билан таслимчиликдан иборат сулҳни арабларга тиқиштиришни давом эттиришдан бошқа нарса эмас.

Ливаннинг миллий ватанпарварлик кучлари, деб уқтирилади баёнотда, фаластин қаршилик ҳаракати билан биргаликда Америка — Исроил агрессиясига зарба беришга қатъий бел боғлаганликларини изҳор қилдилар.

Фаластин революцияси олий ҳарбий кенгаши бугунги шошилинч мажлисида «Ливан ва фаластин халқига қарши уруш бошлаган Исроил агрессорларига дарҳол ва қатъий зарба бериш» тўғрисида қарор қабул қилди.

ДАМАШҚ, 6 июнь. (ТАСС). САР бош министри А. Касм Ливан ҳукуматининг бошлиғи Ш. Ваззан билан телефон орқали қилган суҳбатида Сурия Исроил агрессия қилаётган бир шароитда бундан буён ҳам Ливан ва Фаластин халқлари томонида қатъий туриб, уларга ҳар жиҳатдан ёрдам ва мадад бераверишини таъкидлади.

ПАРИЖ, 6 июнь. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги хабар қилади: Версалга келган АҚШ президенти Р. Рейган Байрутдаги Америка элчихонаси ходимларини кўчириб олиб кетиш тўғрисида кўрсатма берди.

АҚШнинг Ливандаги элчихонаси вакили Исроил қўшинлари мамлакатга бостириб кирганлиги муносабати билан элчихона ходимларининг ярми Байрутни тарк этади, деди.

КЕСКИН ИХТИЛОФЛАР

ПАРИЖ. АФП агентлиги АҚШ президенти Р. Рейган билан энг йирик 7 та капиталистик давлатнинг Версалдаги учрашув бошқа қатнашчилари ўртасида кескин ихтилофлар мавжудлигини қайд этади. Ғарбнинг энг ўткир молиявий-иқтисодий проблемаларини муҳокама этишдан эътиборни чалғитиш ва мунозарани шарқ билан ғарб ўртасидаги муносабатларга доир масалаларга олиб келиб тақашга Оқ уй бошлиғининг уринаётганлиги Қўшма Штатларнинг энг муҳим иттифоқчилари томонидан қатъий қаршиликка дуч келмоқда.

Канада, Англия, Франция, Италия, ГФР ва Япония раҳбарлари, деб таъкидлайди АФП агентлиги, Рейганнинг социалистик давлатлар билан савдо-иқтисодий муносабатларни чеклаш тўғрисидаги даъватларига танқидий муносабатда эканликларини намойиш қилдилар. АФПнинг хабар қилишича, Канада бош министри П.-Э. Трюдо билан ГФР канцлери Г. Шмидт бундай йўлга ғоят қатъий зарба беришган. Канада делегациясининг вакили журналистларга: «Биз Совет Иттифоқига қарши камситувчи чоралар қўрилишидан манфаатдор эмасмиз», — деди.

«Вашингтон пост» газетаси АҚШ билан унинг шериклари ўртасида талайгина иқтисодий проблемалар юзасидан нифоқ чиққанлигини қайд этади. Версалдаги учрашув қатнашчилари, деб уқтиради Американинг Эн-Би-Си телекомпанияси, уларнинг экономикага нисбатан фикрлари президент Рейганнинг позициясидан фарқ қилишини намойиш этдилар.

«Ғарбий Европа мамлакатлари, — деб ёзади Лондондаги «Санди Таймс» газетаси, — АҚШнинг Шарқ билан Ғарб ўртасидаги савдо-сотиқни чеклашга қаратилган тазйиқига қаршилик кўрсатдилар». Жумладан ГФР, деб таъкидлайди газета, «бундай алоқаларни сақлаб қолиш сиёсий жиҳатдан ҳам, иқтисодий жиҳатдан ҳам жуда муҳим деб ҳисобламоқда».

Франция президенти Франсуа Миттеран матбуот конференциясида сўзга чиқиб, Оқ уй ўз иттифоқчиларининг қатъий талабларини қондирмоқчи эмаслигини ва банкнинг учет ставкасини аввалги юксак даражада сақлаб қолиш ниятида эканлиги тўғрисида нолиб гапирди. Франция давлатининг бошлиғи Шарқ билан Ғарб ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқалар чекланишини талаб қилаётган президент Рейганнинг тазйиқига Версал учрашувининг бошқа қатнашчилари ён босишдан бош тортаётганликларини шама қилди.

ЧАДДАГИ ВОҚЕАЛАР

ПАРИЖ. Франс Пресс агентлигининг Нжаменадан хабар қилишича, Чаднинг собиқ мудофаа министри Хиссен Хабре бошчилик қилаётган ва шимол қуролли кучлари деб аталган кучлар мамлакат пойтахтидан 80 километр шимолда жойлашган Масагет шаҳрини ишғол қилдилар

Пойтахтда Чадда тинчликни сақлаб турувчи Африка мамлакатлариаро кучлар дипломатия ходимларини Камеруннинг Кусери шаҳрига кўчириб олиб кетишга тайёргарликни ниҳоясига етказмоқдалар. Заир, Нигерия ва Сенегал ҳарбий қисмлари Африка мамлакатлариаро кучлар составига киради.

Чад бош министри Жидингар Доно Нгардум Франс Пресс агентлиги мухбири билан суҳбатда давлат бошлиғи Гукуни Уэддей «шимол қуролли кучларига охиригача қаршилик кўрсатишга ва Хабре билан музокаралар олиб бормасликка» қарор қилганлигини айтди.

(ТАСС, 7 июнь).

Англия Жанубий Атлантикада ҳарбий ҳаракатлар кўламини кенгайтирмоқда. М. Тэтчер ҳукумати Фолкленд (Мальвин) ороллари яқинида ҳарбий кучни кўпайтирмоқда. Ҳозирги пайтда Англия бўлинмалари бу оролларнинг маъмурий маркази Пуэрто-Архентино (Порт-Стэнли)га ҳужум қилишга тайёргарлик кўрмоқда. Суратда: Аргентина ҳарбий базаларидан бирида ҳарбий самолётни учишга тайёрлаш пайти.

ЮПИ—ТАСС фотоси.

Редактор Н. НАСИМОВ.

НОН ҲАМИША АЗИЗ БЎЛГАН

БУГУН, ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОН, КУНИДА ХУДДИ АНА ШУ «БУЮК ИХТИРО», УНИНГ ТАРИХИ, НОННИНГ БУГУНГИ ҚАДР-ҚИММАТИ ҲАҚИДА ФИКРЛАШМОҚЧИМИЗ.

Кишилар қадим замонлардан нонга алоҳида муносабатда бўлиб, уни олтинга, қуёшга, ҳаётга қиёслаб келганлар. Нонни тежаб-тергаганлар, унинг шарафига мадҳиялар ўқиганлар, нон билан меҳмонларни кутганлар.

Улуғ рус олими Климент Аркадьевич Тимирязев шундай деган эди: «Биз энг ажойиб-ғаройиб фактларга ҳам эътибор бермаймиз, чунки улар ниҳоятда оддий нарсалардир. Чиндан ҳам инсоният заковати ихтиро этган энг буюк ихтиролардан бири бўлган, ажойиб қилиб ёпилган буғдой нонни дастурхонда ушатганимизда бу ҳақда сира ўйлаб кўрганмизми?».

БУГУНГИ КУН НОНИ ҚАНДАЙ ВА У ҚАНДАЙ ЁПИЛАДИ?

Кремлдаги «нон саройи» бир кунда 5 тонна нон ёпган ва у билан қарийб 5 минг кишини боққан. Совет даврида қурилган нон заводларининг ҳар бири суткасига 300 — 500 тонна нон ишлаб чиқаради.

Мамлакатимизда 600 номда нон маҳсулотлари чиқади.

Сулидан ёки сули—буғдой аралашма унидан ёпилган нонлар— кенг тарқаляпти. Майин тортилган ундан тайёрланган нон ўзининг яхши таъми, мағзи, чўзилувчанлиги, ёқимли ҳиди билан ажралиб туради. Ноннинг Бородин, Минск навлари жуда чиройли, пўрсилдоқ бўлади ва узоқ вақт қотмай сақланади.

Буғдой унидан қолипли ва қолипсиз нонлар ёпилади. Яхши навли нонлар рецептурасига сут маҳсулотлари, шакар, маргарин киради.

Майда дона нон маҳсулотлари— рожки, рогалик, булочкалар жуда кенг расм бўлган.

Турли касалликларга мубтало кишилар учун махсус навли нонлар ишлаб чиқарилади. Ана шу нон ва нон маҳсулотларининг рецептураси ҳар хил бўлиб, уларга туз солинмаган, хлориддан ҳоли нонлар, кислоталилик даражаси пасайтирилган булочка, оқ нон ва моддалар турли миқдорда қўшиб тайёрланган нон маҳсулотлари киради.

НОН ТЎҒРИСИДА БИЗ НИМАЛАРНИ БИЛАМИЗ?

НОН НЕЧА ЁШДА?

Инсон ғалла экинларини йиғиштириб ола бошлаган ва уларни ўстира бошлаган 16 минг йилдан зиёд муқаддам ер юзида нон пайдо бўлган. Аввал кишилар донни хом ҳолида истеъмол қилишган. Кейин уни икки тош ўртасида эзиш ва сув билан аралаштиришни ўрганишган, олов пайдо бўлиши билан эса дон бўтқасидан нон ёпадиган бўлишган. Орадан кўп минг йиллар ўтиб, қадимги Мисрда биринчи марта оширилган хамирдан фойдаланиш расм бўлди. Нон ёпиш санъати кейинроқ мисрликлардан греклар ва римликларга ўтди.

НОН ТЎҒРИСИДА ҚИЗИҚ ФАКТЛАР

«Нон» сўзи келиб чиқиш жиҳатидан қадимги Греция новвойлари номи билан боғланган, улар нонни тайёрлашда махсус шаклли идиш-товалардан фойдаланишган. Идиш эса «клибанос» деб аталган.

Франция қироли Генрих V ўз титулига яна бир ном — «нон», «нон қироли» номини ҳам қўшган эди. Бу билан фуқарони ким нон билан таъминлаганига ишора қилган эди. Демак, қирол энг улуғ ҳукмрон ҳисобланган.

Гомернинг гувоҳлик беришича, қадимги Греция оқсуяклари нонни мутлақо мустақил таом ҳисоблашган ва уни бошқа таомлардан алоҳида тановул қилишган.

Қадим замонда нонга кўпгина халқларда қуёш ва олтин сифатида қаралиб, у ягона рамзий белги—ўртадаги доира нуқта шаклида ифодаланган.

Қадимги Римда бир неча катта новвойхона ташкил этилган, авлод-аждоди нон ёпиш билан шуғулланган новвойга 2 минг йил муқаддам ёдгорлик ўрнатилган. Ёдгорлик ҳозирги кунимизгача сақланиб қолган.

Энг йирик новвойхона Измайловода бўлиб, у подшо саройи ихтиёрида бўлган ва «нон саройи» деб номланган. У палаталарга бўлинган бўлиб, уларнинг ҳар бирида маълум хил нон тайёрланган.

Ўрта аср бошларида кўпгина Европа мамлакатларида ноннинг янгилик даражаси ва социал аҳвол ўртасида уни тановул қилиш жиҳатидан жуда катта фарқ бўлган. Қирол оиласи фақат янги ёпилган нонни тановул қилган. Кеча ёпилган нон олий табақага, икки кун олдин ёпилган нон майда дворянларга, уч кун олдин ёпилган нон эса монах ва мактаб ўқувчиларига белгилаб қўйилган.

Қадимги Греция ва қадимги Мисрда ноннинг шифобахш ролига алоҳида аҳамият беришган. У ошқозон касалига малҳам бўлади, деб ҳисоблаганлар. Бир қатор қадимги табиблар ноннинг фақат бир увоғининг ўзи ҳам ошқозон оғриғини қолдиради, деб ишонтирганлар.

Оттоман империясида новвойнинг алдоқчилиги қаттиқ жазоланган. Уни арқонга боғлаб, ўғирлик моли билан бирга кўчада сазойи қилганлар.

Қадимги Ҳиндистонда эрамизнинг дастлабки асрларида жиноятчиларга маълум вақтгача нон ейишни таъқиқлаш билан уларни жазолаганлар. Нон бермаслик муддати жиноятнинг оғир-енгиллигига қараб белгиланган.

РУСЛАРДА НОВВОЙЧИЛИК

Ўн биринчи асрдаёқ Россияда сули унидан ошириб «нордон нон» ёпила бошлаган. Уни тайёрлаш катта санъат бўлган. Уни тайёрлаш махсус ачитқи (квaслар)га асосланган. Нонларни тайёрлаш ғоят махфий сақланиб, авлоддан-авлодга ўтиб келган. Бундан ташқари, буғдой унидан монастир новвойхоналарида нон ёпишган. XVI асрга келиб новвойлар, нончилар, калачниклар, пирожнийчилар, пряникчилар, блинчилар ва ситникчиларга бўлинишган.

Москвада катта-катта новвойхоналар ишлаган. Уларни нон ҳовлилари деб аташган. Бу ерда турли печларда катта-катта буғдой нонлари, калачлар, сули буханкалари ёпилган, пироглар ва ватрушкалар тайёрлайдиган алоҳида печлар бўлган.

Кўпгина новвойлар монастирларда ишлаганлар. Уларнинг ҳар бири кунига 900 кишига нон тайёрлар эди.

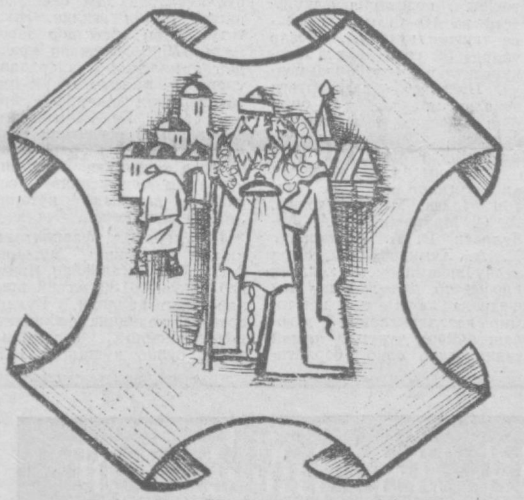

НОННИНГ СИФАТИНИ ҚАНДАЙ КУЗАТГАНЛАР?

Москва князлиги шаҳарларида нон савдосига баҳолар ва сотилаётган нон маҳсулотларининг сифати учун ҳукумат назорати ўрнатилган эди.

Мабодо нонни назорат қилувчилар нон ва калачлар белгиланган оғирликка мувофиқ бўлмаса, ёки тасдиқланган нархдан юқори баҳода сотилаётганлигини аниқласалар, у ҳолда подшо фармойишига мувофиқ айбдорларга жарима солинган. Айбдордан турли суммадаги пул жаримаси ундирилган. Ҳаддан зиёд жиноят қилган айбдор тан жазоси билан жазоланган. Назоратчилар «...ноннинг сифатини ҳамма жиҳатдан беками-кўст текширишлари керак эди».

ЎЗБЕК НОНЛАРИ

Республикамиз новвойларининг маҳсулотлари ўзига хос жиҳатлари билан фарқ қилади. Нон тайёрлашнинг катта санъати, анъаналари қадим замонлардан буён давом этиб келяпти.

Нон тайёрлаш рецептураси жуда оддий. Ун, ҳамиртуриш ва сув бўлса, бас. Баъзан сув ўрнига сут қўшилади. Бундай оби-нонлардан ташқари ёғ ва тухум қўшиб патир тайёрланади. Бундай нонлар ўн-ўн беш кун мобайнида яхши сақланади.

Бундан ташқари седана, пиёз солиб ёпилган тандир нонлар элимизда жуда машҳур. Маккажўхори зоғораси унга ошқовоқ қўшиб тайёрланган зоғора, нўхот уни нони ҳам кўпларга ёқади.

Мамлакатимизнинг ҳар бир республикасида нон ёпишнинг турли хил анъанавий усуллари бор.

НОН ҚАДРИ

Ҳамиша нонга ҳурматсизлик инсон учун катта ҳақорат сифатида қаралган. Ноннинг увоғи ҳам нон, дейишади. Одатда ёшликдан кишини ҳар бир бурда нонни авайлаш ва қадрлашга ўргатиб келинади.

МУҲТАРАМА УЙ БЕКАЛАРИ!

Оилангиз эҳтиёжига яраша миқдорда нон сотиб олишга ҳаракат қилинг. Ортиқча олиб, исроф қилманг.

Суви қочган нон, янги нонга нисбатан фойдалидир. Врачлар нонни истеъмол қилишдан олдин сувини қочиришни маслаҳат беришади.

Қотган нонни асло ташлаб юборманг. У моҳир қўлларда қайтадан ажойиб таом бўлади. Бу таомларнинг кўпчилигини осон йўл билан тайёрлаш мумкин.

Қотган нондан масалан, оддий нон талқони ёки қовурма тайёрлашингиз мумкин. Бурдаланган буғдой нон сарёғда икки томони қизаргунча қовурилади. Уни наҳорда чой ёки кофе билан истеъмол қилиш мумкин.

Агар сиз шўр талқон қилмоқчи бўлсангиз, нонни кубикчалар шаклида кесинг ва қовуриш олдидан уларни намокобга ёки сутга ботириб олинг. Турли маҳсулотлардан фойдаланиб, мураккаб талқон тайёрлаш мумкин. Шулардан энг оддийси, олмали талқондир. Буғдой нон бурдаларини ёққа ботиринг, артилган олма солинг. агар унинг устига бир қатлам ёнғоқ сепилса, янада яхши бўлади.

Қотган нонга хилма-хил бошқа маҳсулотлар қўшиб ҳам антиқа таомлар тайёрлаш мумкин. Шулардан бири иштаҳа очар таом сельди (ереванча)дир. Уни тайёрлаш учун қотган нон сувда ёки сутда бўктирилиб, гўшт қиймалагичдан ўтказилади ва хом қаймоқ қўшилади. Сўнг қориштирилиб, элакдан ўтказилади. Унинг устига янги помидор, петрушка ва пишлоқ қўйилади.

Сули ва буғдой нонлари қадимдан суюқ таомлар билан истеъмол қилинган.

Қиймаланган тухумли шўрва. Бунинг учун юз грамм нон майда қилиб кесилади, духовкада қовурилади, яна юз грамм нон ёғда қовурилади. Қозончага қовурилган нон, қуруқ талқон, майдаланган тухум, майда тўғралган укроп ва петрушка кўки солиб, шўрваси билан дастурхонга тортилади.

Сиз кўп вақт сарфламай, сузма ва сабзи қўшиб нондан таом тайёрлашингиз мумкин. Бурдаланган буғдой нони сутга бўктирилади. Қайнатилган сабзи йирик-йирик қилиб тўғралади. Нон, сабзи, сузма, тухум ва шакар аралаштирилади, сўнгра у ёғ суртилган товага солинади ва 40 минут мобайнида духовкада пиширилади.

Қадимий халқ ичимлиги рус кваси ҳам нондан тайёрланади. У чанқоқни яхши қондиради ва чарчоқни қолдириш хусусиятига эга. Квасни тайёрлаш рецепти кўп. Шулардан бири—лимонли (полякча) квасни тайёрлаш билан танишинг. Қотирилган сули нони қайноқ сувга солинади ва бир неча соат мобайнида димланади. Сўнгра у тиндирилгач, хамиртуриш ва лимон суви (лимон кислотаси) солинади. Бир кеча кундуздан кейин у шишаларга қуйилиб, оғзи маҳкамланади ва уч кун муздай жойда сақланади.

ҲУРМАТЛИ УЙ СОҲИБАЛАРИ!

Қотган нондан таомлар тайёрлаш билан дастурхонимиз ранг-баранг бўлишини таъминлабгина қолмай, балки инсон меҳнатининг энг муҳим маҳсулоти —нонга алоҳида эътибор берганлигингизни ҳам ёдингизда тутинг.

ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—П, ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор ўринбосарлари—335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750. БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар—334048; 325354, партия турмуши — 325778; пропаганда — 325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт—325749; қишлоқ хўжалиги—325647; адабиёт ва санъат—325767; совет қурилиши—325645; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик—325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари—325553; фотомухбир—325894.

Р. 07267. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64684. А. 1621.